

bülten

enstitü

ocak • şubat • mart 2025

**Türkiye’de Lise Eğitiminin
Dönüşümü Çalıştayı**

sf.8

**Yalnız Yaşamın Yükselişi:
Türkiye’de Tek Kişilik
Hanehalklarının Profili Raporu**

sf.26

**İki Nokta Buluşmaları
Huricihan İslamoğlu ile “Kapitalizmin
Büyük Siyasi Krizi ve Tarih Yazını”**

sf.46

Düşünceye İlham
Değişime Yön

İpek Coşkun Armağan
Genel Koordinatör

Değerli okuyucularımız,

Enstitü Sosyal olarak bu sıralar en önemli gündemlerimizden biri Türkiye’de lise eğitiminin çok yönlü gözden geçirilmesi. Çağımız dönüşüyor ve çağımızın ihtiyaçları da değişiyor. Bu değişime lise eğitiminin de ayak uydurması elzem. Lise eğitiminin ivedilikle yeniden düzenlenmesi, zorunluluk kararının gözden geçirilerek esnek modellere geçilmesi, ders sayılarının azaltılarak derinleşmenin ve program çeşitliliğinin sağlanması gerekiyor. Çünkü lise eğitiminin niteliğinin hem yükseköğretimin niteliğini hem de istihdamın niteliğini etkilediğini biliyoruz. Ders süreleri uzun, müfredat kalabalık. Oysa lise dönemi, gençlerin yenilikçi fikirler üretmeye en yatkın oldukları dönemlerden biri ve eğitim sisteminin bu süreci desteklemesi gerektiğine inanıyoruz. Enstitümüzde tam da bu doğrultuda çeşitli konferanslar, çalıştaylar ve yuvarlak masa toplantıları düzenliyoruz; araştırma raporları

yayın ediyoruz. Mart ayında düzenlediğimiz “Türkiye’de Lise Eğitiminde Dönüşüm” başlıklı çalıştayda da mevcut lise eğitim sistemini ele aldık ve “Türkiye’de lise eğitiminde köklü bir vizyon değişikliği nasıl mümkün olabilir?” sorusuna cevap aradık.

Enstitümüzün bir diğer gündemi çocuklarımızın ve gençlerimizin akademik ve sosyal geleceklerinde anahtar role sahip “söz varlığı”. Dil merkezli felsefenin kapısını aralayan felsefecilerden Wittgenstein dil ile düşünce arasındaki ilişkiyi “Dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır.” diyerek özetler. Çocuklarımızın dünyasını ve ufkunu genişletmek için Türkçeyi en iyi ve zengin şekilde bilhassa ders kitaplarımızda yansıtmak sorumluluğundayız. Türkiye’de ders kitaplarının daha zengin bir söz varlığı ile hazırlanması ve ders kitabı hazırlama süreçlerinde bu zenginliğin gözetilmesi gerekiyor. Nacer Khemir’in “Çocuklarda

Hayal Gücü ve Dil Gelişimi” semineri, “Söz Varlığı ve Dil Gelişimi” öğretmen eğitimi ve “Ders Kitaplarında Türkçe Söz Varlığı Görünümü” yayını bu gerekliliği merkezine alan etkinliklerimiz arasında sayılabilir. “İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Söz Varlığı Görünümü” araştırma raporumuz da, eğitimciler olarak farkında olduğumuz bu sorumluluğun bir ürünü. Raporumuzun eğitim politikalarını şekillendiren karar vericilere, öğretmenlere, akademisyenlere, söz varlığı ve dil eğitimi alanında çalışan araştırmacılara önemli bir kaynak olmasını temenni ediyoruz.

Eğitim ve toplum alanında faaliyet gösteren bir kurum olarak öncelikli gördüğümüz bir diğer konu ise dijitalleşme ve dijitalleşmenin toplumsal ve kültürel etkileri. Günlük yaşamın dijital platformlara taşınması, özellikle genç kuşakların sosyalleşme biçimlerini ve değer sistemlerini yeniden şekillendiriyor. Dijital oyunlar da bu değişimin hem ürünü

hem taşıyıcısı konumunda. Dijital kültürü şekillendiren, belirli toplumsal ve kültürel kodları yeniden üreten ve özellikle çocuklar ve gençlerin dünyayı algılayış biçimlerini etkileyen dijital oyunlar psikolojik ve gelişimsel boyutları ile ele alınmalı. Bu doğrultuda Enstitü Sosyal olarak, Türkiye Oyun Kümelenmesi iş birliğinde Türkiye’de ilk kez dijital oyunlara dönük kullanıcıların yaşına ve gelişimine uygun standartları belirliyoruz. Halihazırda Türkiye, oyun standartlarında daha çok Avrupa kriterlerini (PEGI) kullanıyor. Ancak bu kriterler çoğunlukla yüzeysel ve bize özgün yönleri eksik. İş birliği kapsamında eğitimciler, psikologlar ve oyun tasarımcıları ilk kez bir araya gelerek önemli bir işe imza atıyor. Çalışmamız yakın zamanda neticelenecek ve kamuoyuyla paylaşılacak.

Diğer tüm etkinliklerimiz, araştırmalarımız ve yayınlarımız hakkında özet mahiyetinde bilgiyi bültenimizin ilerleyen sayfalarında bulabilirsiniz.

enstitü sosyal

Genel Yayın Yönetmeni
İpek Coşkun Armağan

Editör
Amine Ertürk

Yayın Kurulu
Fatmanur Kartav
Sefer Soydar
Kübra Nur Duman
Beyza Gözükızıl
Ömer Çeşim

Grafik Tasarım
Muhammed Seleş

Yayın Türü
Bülten

Yönetim Yeri
Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa
Sok. No:18
Üsküdar, İstanbul

İletişim
0216 422 00 22
www.enstitusosyal.org
info@enstitusosyal.org

Enstitü Sosyal Bülten, kurumun faaliyetleri hakkında bilgi veren ücretsiz bir yayındır.

Editörden

Enstitü Sosyalde söyleşiler, seminerler, çalıştaylar ve yuvarlak masa toplantıları ile yoğun bir üç ayı daha geride bıraktık. Geriye dönüp baktığımızda geçtiğimiz üç ay içerisinde Enstitümüzün faaliyetlerinin ağırlıklı olarak Türkiye'nin içinden geçtiği demografik dönüşüm, yapay zekânın araştırma ve eğitim alanlarına entegrasyonu ve dijitalleşmenin sosyal ve kültürel hayat üzerindeki etkileri gibi konular etrafında şekillendiğini görüyoruz.

Türkiye'nin içinden geçtiği demografik dönüşüm, örneğin yaşlanan nüfus, göç hareketleri ya da genç nüfusun eğilimleri gibi meseleler, sağlık, istihdam, sosyal güvenlik ve eğitim politikalarının yeniden kurgulanmasını gerektiriyor. Saha araştırmaları da, bu alanlarda veri temelli politika geliştirme imkânı sunuyor. Enstitümüz araştırmacılarının yürüttüğü "Yalnız Yaşamın Yükselişi: Türkiye'de Tek Kişilik Hanehalklarının Profili" araştırması da Türkiye'de tek kişilik hanehalklarının artışı merkezde alarak bu değişimin demografik, ekonomik, sosyal ve kentleşme dinamiklerine etkilerini tartışıyor. Raporun özeti mahiyetindeki haberi ve sadece Türkiye'de değil dünyada da nüfus dinamiklerinin geleceğini konu alan faaliyetlerimiz hakkında detayları bültenimizin ilerleyen sayfalarında bulabilirsiniz.

Veriye dayalı karar alma süreçlerinden gündelik yaşama, bilimsel üretimden siyasal stratejilere kadar çok geniş bir alanda belirleyici rol oynama potansiyeline sahip yapay zekâ bir yandan yeni olanaklar sunarken, öte yandan eşitsizlik, etik, kontrol ve yönetim sorunlarını da beraberinde getiriyor. Bizler de Enstitümüzde gerçekleşen etkinliklerin önemli bir kısmında yapay zekânın eğitim ve araştırma alanlarına entegrasyonundan müfredat dönüşümüne, akademik üretkenlikten bilimsel etiğe kadar pek çok alanda nasıl yol gösterici olabileceğini ele alıyoruz.

Bu başlıkların dışında araştırmacılara, farklı meslek gruplarından profesyonellere, eğitim bilimcilere, öğretmenlere, araştırmacı adaylarına yönelik tüm etkinliklerimiz, araştırmalarımız ve yayınlarımızın detaylarını bültenimizin ilerleyen sayfalarında bulabilirsiniz.

İyi okumalar diliyoruz.

S/08

TÜRKİYE'DE
LİSE EĞİTİMİNİN
DÖNÜŞÜMÜ
ÇALIŞTAYI

S/11

ARAŞTIRMACI
GELİŞİM
PROGRAMI (arge)

S/17

OKUL GELİŞİM PROGRAMI

S/24

AİLE GELİŞİM PROGRAMI
(alge)

S/26

YALNIZ YAŞAMIN
YÜKSELİŞİ:
TÜRKİYE'DE
TEK KİŞİLİK
HANEHALKLARININ
PROFİLİ RAPORU

S/30

İLKOKUL TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDA SÖZ VARLIĞI
RAPORU

S/32

DİJİTAL KUMAR BAĞIMLILIĞI
ÇALIŞTAYI

İÇİNDEKİLER

S/34

TÜRKİYE'DE
ULUSLARARASI
DİPLOMA VE
SERTİFİKALAR
PROGRAMI
MEVZUATI
VE GELECEĞİ
ÇALIŞTAYI

S/37

DİJİTALLEŞME, SOSYAL MEDYA
VE ÇOCUK

S/46

İKİ NOKTA BULUŞMALARI

S/49

DÜNYADAN
YANSIMALAR

S/55

SON
YAYINLARIMIZ

enstitü
sosyal

ÇALIŞTAY

TÜRKİYE'DE LİSE EĞİTİMİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Enstitü Sosyal, 14 Mart'ta "Türkiye'de Lise Eğitiminin Dönüşümü" başlıklı bir çalıştay düzenledi. Çalıştayda Türkiye'de mevcut lise eğitim sisteminin ele alındı ve lise eğitiminde köklü bir vizyon değişikliğinin nasıl mümkün olabileceğinin tartışıldı. Çalıştay, Millî Eğitim Bakanlığı temsilcileri, eğitim araştırmacıları, eğitim yönetimi uzmanları, öğretmenler ve okul yöneticilerinin yanı sıra TED, DEM, SETA, ERG, TEDMEM, İLKE EPAM gibi eğitim alanında faaliyet gösteren kuruluşların temsilcilerinin de katılımıyla gerçekleştirildi.

Çalıştayda dünyada dönüşen lise eğitim sistemleri ve süreleri, Türkiye'de lise eğitiminin süresi ve ders programlarının yoğunluğu, mesleki ve teknik eğitimde standartlar, genel akademik liselerin müfredatındaki çeşitlilik ve zenginlik, değişen iş gücü dinamikleri, dijitalleşmenin öğrenme süreçlerine etkisi ve mesleki eğitimin geleceği gibi başlıklar ele alındı.

Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Faruk Yelkenci, eğitim politikalarına dair çok iyi tasarlanmış programlara ihtiyaç olduğunu, bu hususta saha araştırmalarının ve eğitim paydaşlarının iş birliğini önemsediklerini ifade etti. Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan, Türkiye'de lise

öğrencilerinin haftada 40 saat derse girdiğini ve bu yoğunluğun lise ders programlarında kulüp faaliyetleri ile sosyal çalışmalara yer bırakmadığını belirterek, lise kademesinde esneklik ve sadeliği sağlayacak yeni bir eğitim vizyonuna ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekti.

Bu doğrultuda "Türkiye'de lise eğitiminde köklü bir vizyon değişikliği nasıl mümkün olabilir" sorusuna cevap aranan çalıştayda öncelikle mevcut lise eğitim sisteminde verimlilik ve niteliğin sağlanamamasının nedenleri analiz edildi. Katılımcıların merkezî yapı, müfredat yoğunluğu ve lise eğitiminin istekli isteksiz tüm öğrenciler için zorunlu tutulması gibi faktörlere dikkat çektiği oturumda esnek ve sadeleştirilmiş eğitim modelleri üzerine uluslararası örnekler değerlendirildi, başarılı çıktılar veren esnek eğitim sistemlerinin temel özellikleri incelendi.

Enstitü araştırmacılarından Anadolu Üniversitesinden eğitim bilimci Prof. Dr. Oktay Cem Adıgüzel, Türkiye'de lise kademesinin öğrenciler için stresin çok yoğun olduğu bir dönem olduğunun altını çizdi. Adıgüzel, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki eğitim modellerinde lise kademesinde öğrenciliğin sosyal boyutunun da göz önünde bulundurularak öğrencilerin ilgi ve

yeteneklerini keşfetmeleri için imkân tanınan bir zaman dilimi olduğunu vurguladı. Buna göre, bu eğitim modellerinde özellikle üniversiteye geçiş süreci Türkiye'deki kadar stresli bir süreç değil ve sosyal çalışmalar, grup çalışmaları, proje çalışmaları ve ilgi ve beceri temelli bir anlayış daha ön plana çıkıyor.

Türk Eğitim Derneği Genel Müdürü Fatma Bıkmaç, Türkiye'de lise eğitiminde yapılacak esnek ve sade düzenlemeler için ekosistemin hazırlanması gerektiğine vurgu yaptı. Ayrıca, bu konunun kademeler arası geçiş süreçleri de dikkate alınarak düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekti. TEDMEM Genel Koordinatörü Dr. Sabiha Sunar ise lise eğitiminin süresinin uzun olduğuna işaret ederek, sadeleşmeye gidilerek bu sürenin kısaltılması gerektiğini belirtti.

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Ali Fuat Arıcı, 2012'de zorunlu eğitimin gerekçelendirilmesi ile ilişkilendirilen koşulların bugün geçerliliğini yitirmiş görüldüğünü ve isteksiz öğrencilerin diğer öğrencilerin de motivasyonlarının düşmesinde ve okullara aidiyetlerinin azalmasında rolü olabildiğini ifade etti. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğr. Üyesi Elyesa Koytak ise öğrencilerin farklı çevresel faktörlerden dolayı isteksizlik gösterebildiklerini, bu nedenle bu öğrencileri "isteksiz" değil, "eğitim hayatına karşı isteksizleştirilmiş" olarak görmenin daha doğru olduğunu dile getirdi. Lise çağındaki gençlerde yoğun şekilde görülen okul isteksizliğinin nedenlerinin ve zorunlu eğitimin "4 yıllık lise eğitimi ile 3 yıllık lise eğitimi arasında örneğin matematik eğitimi ve başarısı açısından bir fark olup olmadığına bakıldığında, lise eğitimi 4 yıl olduğu için daha çok matematik öğretemiyoruz." diyerek lise eğitiminin uzun tutulmasının eğitimin niteliğini doğrudan iyileştiremediğine dikkat çekti. Yine Enstitümüz araştırmacılarından Yıldız Teknik Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Öğr. Üyesi

Doç. Dr. Zeynep Yıldız ise öğrencinin kendini tanıyabilmesi için ilkokuldan başlayan sürekli bir sistemin işletilebilmesi gerektiğine dikkat çekerek öğrencilere küçük yaşlardan itibaren rehberlik edilmesinin önemini vurguladı.

Çalıştayda ayrıca katılımcılar esnek eğitim uygulamaları, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımları, öğretmenlerin yeni eğitim modellerindeki rolü, genç girişimciliğinin desteklenmesi ve teknoloji destekli çözümler üzerine görüşlerini paylaştı. Türkiye'nin eğitim politikalarında daha fazla esneklik ve sadelik sağlanmasının öğrenci gelişimi üzerindeki etkileri ve uygulanabilirliği değerlendirildi.

Çalıştayda son olarak daha esnek ve sadeleştirilmiş bir eğitim modeline ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli politika önerileri ve modelin uygulanabilirliğine dair yol haritası oluşturma üzerine görüşler ele alındı.

Millî Eğitim Bakanlığı ile İş Birliği Toplantısı düzenlendi

10 Ocak'ta Enstitü Sosyalde, Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Sayın Ömer Faruk Yelkenci ile olası iş birlikleri konulu bir toplantı gerçekleştirildi. Enstitümüz Eğitim Araştırmaları Koordinatörlüğü ile gerçekleştirilen toplantıda öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin ihtiyaçlarına yönelik bütüncül çözümler ve öneriler geliştirmeyi hedefleyen Okul Gelişim Programı tanıtıldı. Toplantıda, öğrenme merkezli bir anlayış benimsenerek hazırlanan programın kapsamı, temel yaklaşımları ve uygulama alanları detaylı bir şekilde ele alındı.

Toplantıda Enstitü Sosyalin Söz Varlığı ve Derlem projeleri, kolaylaştırıcı matematik yaklaşımları, manevi gelişim alanına yönelik çalışmalarıyla birlikte sosyal ve duygusal gelişim alanındaki proje başlıklarına da değinildi. Öğrenmenin nörobiyolojisi, yapay zekâ ve dijitalleşme, eğitimde müzakere ve arabuluculuk gibi Enstitünün çalışma alanlarına ilişkin bilgilendirmelerin yapıldığı toplantıda olası iş birliği alanları tartışıldı.

arġe
araştirmacı gelişim programı

ARAŞTIRMACI GELIŐİM PROGRAMI (arġe)

Araştırmacı Gelişim Programı ikinci ders dönemi tamamlandı

Araştırmacı Gelişim Programı'nın ikinci ders dönemi altı hafta süren yoğun bir eğitim sürecinin ardından sona erdi. Eğitimlerde katılımcılar, alanında uzman eğitmenler tarafından altı farklı başlık altında, sosyal bilimlerde araştırma ve analiz becerilerini geliştirme yöntemleri üzerine dersler aldı.

Programın ilk dersi olan Oyun Teorisi, Enstitümüz uzman araştırmacılarından İT Dr. Öğretim yesi Sinan Ertemel tarafından verildi. Ders kapsamında, rasyonel ve irrasyonel karar vericilerin iş birliği ve çatışma süreçlerini matematiksel modeller aracılığıyla analiz etme yöntemleri ele alındı. Katılımcılar, oyun teorisinin günlük yaşam ve sosyal bilimlerdeki uygulamalarını inceleyerek stratejik düşünme yaklaşımlarını değerlendirdi.

Uluslararası Karşılaştırmalarla Türkiye'de Eğitim Politikaları dersi, Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan tarafından verildi. Eğitim politikalarına küresel bir perspektifle yaklaşılan derste, Türkiye'deki eğitim sisteminin tarihsel gelişimi ve mevcut politikalar ele alındı. Farklı ülkelerle kıyaslamalı analizler yapıldı. Katılımcılar, eğitim politikalarının ğrenci başarısı, ğretmen kalitesi ve eğitimde fırsat eşitliği üzerindeki etkilerini tartışarak eğitim reformlarına dair kritik değerlendirmelerde bulundu.

İş dünyasına hazırlık sürecinde gerekli olan becerilere odaklanan İş Yaşamına Hazırlık dersi, Yücel Atış tarafından yürütüldü. Bu derste, kariyer planlaması, etkili öz geçmiş hazırlama, mülakat teknikleri ve iş yaşamında profesyonel iletişim stratejileri ele alındı.

Girişimcilik ekosistemine ve sosyal inovasyon süreçlerine odaklanan Sosyal İnovasyon ve Girişimcilik dersi, Enstitümüz uzman araştırmacılarından İT Araştırma Uygulamaları Merkezi Müdürü Doç. Dr. Adnan Ertemel tarafından verildi. Ders kapsamında, hızlı prototipleme, iş modeli geliştirme, sistematik inovasyon yönetimi ve kreatif düşünme teknikleri konuları işlendi. İş fikirlerinin uygulanabilirliği ve sosyal girişimcilik süreçlerine dair metodolojiler ele alındı.

Enstitümüz uzman araştırmacılarından, Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Rahmet Savaş tarafından verilen Sosyal Bilimlerde Bulanık Küme Uygulamaları dersinde ise sosyal bilimlerde analitik düşünme ve karar verme süreçleri ele alındı. Ders kapsamında bulanık küme teorisinin sosyal bilimlerdeki uygulamaları incelenerek belirsizlik içeren durumları analiz etme yöntemleri üzerinde duruldu.

Son olarak, Sosyal Bilim Araştırmalarında Temel Düzey Nicel Veri Analizi dersi, Doç. Dr. Ömer Erdem Koçak tarafından verildi. Derste, Jamovi yazılımı aracılığıyla sosyal bilimlerde temel istatistiksel analizler gerçekleştirme, veri görselleştirme ve tablolaştırma teknikleri ele alındı.

Enstitü Sosyal, Araştırmacı Gelişim Programı ile, farklı disiplinlerden araştırmacıların derinlikli araştırma, yöntem geliştirme ve model oluştırmaya yönelik becerilerini geliştirmeyi, aynı zamanda entelektüel gelişimlerine katkı sağlamayı amaçlıyor.

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Eğitim Kampı

Araştırmacı Gelişim Programı kapsamında düzenlenen Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Eğitim Kampı, 3-5 Şubat 2025 tarihleri arasında lisansüstü araştırmacıların katılımıyla gerçekleştirildi. Üç gün süren eğitim programında, katılımcılar sosyal bilimlerde güncel araştırma yöntemleri, veri analizi ve akademik çalışmalarda yeni perspektifler üzerine kapsamlı eğitimler aldı.

Kampın ilk gününde, Mehmet Gürlek tarafından verilen eğitimde nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin temel prensipleri ele alındı. Nursen Tekgöz'ün sunduğu Sosyal Bilimlerde Yöntem Atölyesi'nde ise sosyal bilimlerin dönüşümü, metodolojik çoğulculuk ve disiplinler arası yaklaşımlar ele alındı. Atölyede, ön yargıların araştırma süreçlerine etkisi, akademinin sınırlarını aşan yeni çalışma alanları ve sosyal bilimlerin toplumla kurduğu dinamik ilişki üzerine tartışmalar yürütüldü.

Kampın ikinci gününde, Doç. Dr. Talip Yiğit tarafından Sosyal Bilim Araştırmalarında

Büyük Veri konulu eğitim verildi. Büyük veri, verinin analitik kullanımı ve veri toplama süreçleri üzerine yürütülen tartışmalar ile katılımcıların araştırma süreçlerinde yeni bakış açıları kazanmaları hedeflendi. Günün ikinci oturumunda, Doç. Dr. Adnan Ertemel'in yürüttüğü Sosyal Araştırmalarda İnovatif Düşünce Eğitimi gerçekleştirildi. Ertemel, inovatif düşünme teknikleri ve bu tekniklerin araştırmalara entegrasyonu üzerine bilgi vererek katılımcılarla interaktif bir oturum gerçekleştirdi. Kampın üçüncü ve son gününde, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Mandal, "Yapay Zekâ Işığında Sosyal ve Beşerî Bilimleri Yeniden Düşünmek: Fırsatlar, Tehditler ve Gelecek" başlıklı eğitimi ile yapay zekâ ve makine öğreniminin temel prensiplerini ele aldı. Oturum çerçevesinde, yapay zekânın sosyal bilimlerde metodolojik katkıları, veri analizinde nasıl kullanılabileceği ve etik boyutları tartışıldı. Program, Doç. Dr. Mehmet Gürlek tarafından verilen karma desen araştırmalar oturumu ile tamamlandı.

FİKİRDEN METNE

YAZIM ATÖLYESİ

Araştırmacı Gelişim Programı kapsamında, Enstitü Sosyal araştırmacılarından Muhammed Ali Uçar tarafından Fikirden Metne Yazım Atölyesi gerçekleştirildi. 22 Ocak-5 şubat tarihleri arasında haftada üç oturum hâlinde çevrim içi olarak gerçekleştirilen atölye, yorum makalesi, analiz makalesi ve politika notu türlerinde yazı yazma becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırıldı.

Atölyenin ilk oturumunda, nitelikli yorum ve analiz makalesi yazımının temel ilkeleri ele alındı. Doğru kaynak seçimi, etkili literatür taraması ve akademik bir makale için uygun yapı oluşturma konularında katılımcılarla kapsamlı içerikler paylaşıldı. İkinci oturumda istatistiksel analiz yöntemleri, nitel veri analizi yazılımları ve araştırma etiği tartişılırken, son oturum kapsamında, politika notu yazımı ele alındı. Araştırma ve veri temelli çözüm önerilerinin geliştirilmesi üzerine örnekler sunularak, somut verilerle desteklenmiş açıklayıcı metinler oluşturma yöntemleri aktarıldı. Yoğun ilgi gören program, katılımcıların yazım becerilerini güçlendirmelerine, disiplinli bir yazım pratiği kazanmalarına ve metin üretme süreçlerinde daha bilinçli hareket etmelerine katkı sağlamayı hedefledi.

evrim İçi Etkinlik

Okuma Atölyeleri

Araştırmacı Gelişim Programı kapsamında 8 oturumdan oluşan Okuma Atölyeleri, alanında uzman akademisyenlerin moderatörlüğünde, farklı disiplinlerden gelen katılımcıların katkıları ile tamamlandı.

Atölyeler Sömürgecilik, Dilbilimi, Kentleşme, Eğitim ve İbn Haldun temalarında gerçekleştirildi; belirlenen konularda ilgili kitap ve makalelerin analitik yöntemlerle incelenmesi ve tartışılması ile yürütüldü.

Sömürgecilik Okumaları, Enstitümüz Toplum Araştırmaları Koordinatörü Dr. Selçuk Aydın tarafından yönetildi. Atölyede, sömürgecilik

kavramı tarihsel, ekonomik, kültürel ve politik boyutlarıyla ele alındı. Batı'nın küresel yayılmacılığı ve bunun farklı toplumlar üzerindeki etkileri tartışıldı, sömürgecilik tarihinden günümüz dünyasına uzanan yapısal dönüşümler incelendi. Program kapsamında Frantz Fanon, Edward Said, Immanuel Wallerstein ve Ernest Renan gibi önemli isimlerin eserleri incelendi ve bu eserler kapsamında sömürge ekonomisi, kültürel hegemonya, Batı merkezli tarih yazımı, sömürgeciliğin meşrulaştırılması ve günümüzdeki yansımaları konuları ele alındı.

Dilbilimi Okumaları, Enstitümüz araştırmacılarından Dr. Abdullah Uğur moderatörlüğünde yürütüldü. Atölye kapsamında 5 eser ele alındı. Őinasi Tekin'in İştikakçının Köşesi adlı eserinden seçilen makaleler incelendi ve herkesin anlayabileceği bir dille yazılan akademik içerik üzerine tartışmalar yürütüldü. Mehmet Kaplan'ın Kültür ve Dil kitabı üzerinden, dil ve kültür ilişkisi ele alınarak, bir dili öğrenmenin o kültüre hakim olmayı gerektirdiği görüşü değerlendirildi. Tore Janson'un Dillerin Tarihi kitabı kapsamında, dillerin ortaya çıkışı, yok oluşu ve coğrafi yayılımı üzerine analizler yapıldı. Guy Deutscher'in Dilin Aynası adlı eserinde, dillerin soyut nesnelere adlandırma biçimi ile kültürel faktörler arasındaki bağ irdelendi, özellikle renkler ve sayılar üzerinden dilin yapısına dair örnekler verildi. Steven Roger Fischer'in Dilin Tarihi adlı kitabı incelenerek, dil ve iletişim arasındaki farklar, hayvanların iletişim yöntemleri ve yazının kültürel gelişim üzerindeki etkisi tartışıldı.

Kentleşme Okumaları, Enstitü Sosyal araştırmacılarından Nursen Tekgöz moderatörlüğünde gerçekleştirildi. Kentleşme literatürünün disiplinler arası bir bakış açısıyla ele alındığı atölyede modernleşme, küreselleşme, mekânın üretimi, kentsel dönüşüm, yoksulluk ve insan odaklı kent tasarımı gibi konuların üzerinde duruldu. Modernizm ve Ulusun İnşası, Modern İstanbul'un Doğuşu, Nöbetleşe Yoksulluk, İnsan için Kentler, Ütopya'yı Harekete Geçirmek ve Mekânın Üretimi gibi kent çalışmalarının temel eserleri incelendi. Sosyal bilimciler, şehir plancıları, hukukçular ve farklı disiplinlerden uzmanların katılımıyla gerçekleşen atölyede, kentsel politikaların sosyal yapıya etkisi,

mekânın sınıfsal ve kültürel boyutları, küresel şehir kavramı ve sürdürülebilir kent modelleri öne çıkan tartışma başlıkları oldu.

Eğitim Okumaları, Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan moderatörlüğünde yapıldı. Atölyede uluslararası sınav sistemleri, bu sistemlerin eğitim politikalarına olan etkileri değerlendirildi. Ülkelerin eğitim politikalarında yaşanan değişimler ele alındı. Enstitü Sosyal tarafından hazırlanmış olan "Dünyadan Araştırma Gündemi"nde yer alan makaleler doğrultusunda, öğretim metotları ve eğitimin toplumsal yapıya etkileri tartışıldı.

Son olarak, İbn Haldun Okumaları, Boğaziçi Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Faruk Yaslıçimen yönetiminde gerçekleştirildi. Atölyede İbn Haldun'un biyografisinden başlanarak, beşeri umran, bedevi ve hadari toplum yapıları, devlet yönetimi, hanedanlıklar, şehirleşme, ekonomi ve sanatlar gibi temel kavramlar ele alındı. Mukaddime'nin tarihsel bağlamı, metodolojisi ve sosyal bilimlere katkıları üzerine tartışmalar yürütüldü; modern dünyada İbn Haldun'un fikirlerinin geçerliliği üzerine değerlendirmelerde bulunuldu. Devlet, ekonomi, toplum yapıları ve eğitim gibi konular üzerine geliştirdiği teoriler, atölye süresince eleştirel bir perspektifle ele alındı; Mukaddime'nin günümüz sosyal bilimlerine sunduğu alternatif yaklaşımlar tartışıldı.

Derinlemesine okuma, analitik düşünme ve eleştirel tartışma süreçleriyle ilk dönemi tamamlanan Arge Okuma Atölyeleri, sosyal bilimler alanında farklı konularda önümüzdeki dönemlerde de devam edecek.

Beyin Nasıl Öğrenir?

- Nöroplastisite
- Beyin bilişi nasıl oluştururur?
- Bellek ve Öğrenme
- Bir network olarak beyin
- Eğitimsel Nörobilim

okul
gelişim
programı

Okul Gelişim Programı

Söz Varlığı ve Dil Gelişimi Öğretmen Eğitimi

Şubat ayında Enstitü Sosyalde Okul Gelişim Programı kapsamında öğretmenlere yönelik Söz Varlığı ve Dil Gelişimi Eğitimi düzenlendi. İlkokul kademesindeki öğrencilerin düşünce dünyasını zenginleştirmek, dil becerileri ve söz varlıklarını geliştirmek üzere tasarlanan bu eğitimde, öğretmenlere müfredatla uyumlu materyaller sunuldu. 4 hafta süren eğitim boyunca, mantık ve dil felsefesiyle temellendirilmiş dil bilgisi çalışmaları yapıldı; ana dili farkındalığını artırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirildi ve öğretmenler, etkileşimli ve yansıtıcı atölyelerde aktif rol aldı.

Çocuklarda Hayal Gücü ve Dil Gelişimi Atölyesi

Okul Gelişim Programı kapsamında Çocuklarda Hayal Gücü ve Dil Gelişimi Atölyesi düzenlendi. Senarist, yazar ve yönetmen Nacer Khemir tarafından gerçekleştirilen ve iki oturumdan oluşan programa öğretmenler, okul yöneticileri ve eğitimciler katıldı. Khemir, hikâye anlatıcılığı ve yaratıcı düşüncenin, 6-16 yaş aralığındaki çocuk ve gençlerin dil gelişimi üzerindeki etkilerini çeşitli örneklerle ele aldı.

Khemir, eğitime ve öğrenmeye dair görüşlerini katılımcılarla paylaşarak eğitimin, çocukların hayal gücünü desteklemedeki önemine dikkat çekti ve günümüzün yoğun görsel ve işitsel uyarılarla dolu dünyasında, çocukların bu etkilere karşı dayanıklılık geliştirebilmeleri için “görmenin ve dinlemenin eğitimi”ne odaklanılması gerektiğini vurguladı. Hikâye anlatıcılığının yalnızca bir sanat değil, aynı zamanda etkili bir pedagojik yöntem olduğunu belirten Khemir, bu yöntemin çocukların kimlik oluşumundaki rolüne işaret etti.

Düşünme Becerileri Eğitimi

Okul Gelişim Programı çerçevesinde, Prof. Dr. Ayhan Çitil'in yürütücülüğünde ilkokul öğretmenlerine yönelik bir eğitim programı hayata geçirildi. Program, ilkokul öğretmenlerine, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim süreçleri tasarlama yetkinliği edinmelerini sağlamak amacıyla hazırlandı.

Altı hafta süren eğitim eleştirel, yaratıcı ve analitik düşünme yetilerini geliştirmeye yönelik teorik bilgilerle birlikte uygulamalı etkinlikler sunarak öğretmenlerin bu becerileri sınıf ortamına taşımalarına yönelik tasarlandı. Katılımcılar, düşünme süreçlerinin temel ilkelerini ve felsefi temellerini keşfederken Enstitü Sosyal tarafından özel olarak hazırlanan müfredatla tanıştı. Ayrıca ilkokul seviyesine uygun öğretmen el kitapları ve öğrenci alıştırmaları da katılımcılara sunuldu.

Eğitimin ilk üç haftasında, "Duyumdan Kavrama" başlığı altında düşünme becerilerinin

temel kavramları üzerinde duruldu, analitik ve üst düzey düşünme becerilerinin önemi vurgulandı. "Önermeden Çıkarım" başlığıyla dikkat, algı ve ilişkilendirme becerilerini geliştiren etkinliklerle başlanarak yargılama ve çıkarım süreçleri detaylandırıldı. "Veriden Bilgiye" başlığıyla anlama ve yorumlama becerilerinin yanı sıra açıklama ve ifade etme üzerine uygulamalar yapıldı. Bilgiye ulaşma ve yorumlama tekniklerinin uygulamalı etkinliklerle desteklenmesi ele alındı. Eğitim süresince her bir konu başlığı, soyut kavramlardan somut örneklerle geçiş yapılmasını sağlayan etkinliklerle pekiştirildi. Eğitimin ilerleyen haftalarında, problem çözme, eleştirel düşünme ve karar verme gibi süreçlere odaklanılarak gerçek yaşam senaryoları üzerinde duruldu. Tümdengelimsel ve tümevarımsal düşünce süreçleriyle ilgili uygulamalı örnekler üzerinden varsayımların sorgulanması, argüman analizi ve objektif değerlendirme teknikleri ele alındı.

Kolaylaştırıcı Matematik Uygulamaları Öğretmen Eğitimi

Şubat ayında Enstitü Sosyalde Okul Gelişim Programı kapsamında öğretmenlere yönelik Söz Varlığı ve Dil Gelişimi Eğitimi düzenlendi. İlkokul kademesindeki öğrencilerin düşünce dünyasını zenginleştirmek, dil becerileri ve söz varlıklarını geliştirmek üzere tasarlanan bu eğitimde, öğretmenlere müfredatla uyumlu materyaller sunuldu. 4 hafta süren eğitim boyunca, mantık ve dil felsefesiyle temellendirilmiş dil bilgisi çalışmaları yapıldı; ana dili farkındalığını artırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirildi ve öğretmenler, etkileşimli ve yansıtıcı atölyelerde aktif rol aldı.

Eğitimde Farklılaştırma Stratejileri Öğretmen Eğitimi

Çevrim İçi Etkinlik

Okul Gelişim Programı çerçevesinde tasarlanan Eğitimde Farklılaştırma Stratejileri Öğretmen Eğitimi, 18-28 Şubat tarihleri arasında gerçekleştirildi. Eğitim, öğretmenlerin sınıflarındaki farklı öğrenci ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarını ve etkili öğretim yöntemleri geliştirmelerini desteklemeyi amaçladı.

Öğrencilere nasıl öğrenebilecekleri konusunda seçim yapma hakkı tanıyan ve öğretmenlerin öğrenmeyi kişiselleştirmesine yardımcı olan dört oturumluk bu eğitimde; farklılaştırılmış eğitimin temel kavramları, karma yetenek seviyelerine sahip sınıflarda bu yaklaşımın önemi, destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturma stratejileri, öğrenci hazırbulunuşluğu, ilgi alanları ve öğrenme profillerine göre ders planı hazırlama becerileri ile sürecin ve ürünlerin farklılaştırılmasına yönelik stratejiler ele alındı.

Kelimelerin Serüveni Atölyesi

Enstitü Sosyalde, Okul Gelişim Programı Öğrenci Atölyeleri kapsamında ilkökul 4. sınıf öğrencilerine yönelik Kelimelerin Serüveni Atölyesi düzenlendi. Çiğdem Tavkul rehberliğinde gerçekleşen atölyede çocukların günlük hayatta sık kullandıkları kelimelerin tarihsel gelişimleri ve doğayla nasıl bağlantılı oldukları oyunlar ve etkinliklerle anlatıldı.

Tavkul, Kelimelerin Serüveni Atölyesi'ne, "kelime" kelimesinin etimolojisiyle başladı. "Kelime"nin etkisi, gücü ve anlamına dikkat çekip, konuşurken güzel kelimeler seçerek konuşmanın önemini vurguladı. "Anadil" kelimesiyle Kaşgarlı Mahmud'un Dîvânu Lugâti't-Türk eseriyle Türkçenin köklü geçmişine vurgu yaparak eserin Türk tarihi ve

kültürü açısından önemine değindi. Tavkul, "ög, ögsüz, ogul", "aile, alak, alaka" ve "topluluk, toplum, topuk, top" kelime öbekleri arasındaki ilişkileri aile ve toplumsal bağlar kavramları üzerinden ele aldı.

Atölyenin uygulama bölümünde Tavkul, öğrencilerle arıcılık temalı bir etkinlik yaparak insan, aile, yuva, vatan ile arı, koloni, kovan, arılık arasındaki benzerlikleri vurguladı; arılardan alınacak ilginç dersler aktardı.

Enstitü Sosyalde öğrenme merkezli olma ve tam öğrenme hedefimizin bir parçası olarak deneyimsel eğitimi teşvik etmeyi ve ekolojik farkındalık kazandırmayı amaçlayan atölyeler devam edecek.

alge

aile gelişim programı

Aile Aklının Dayanıklılığı

- Bireylerin aile akl
- Aile içi bağların g
- Nesiller arası bağ
- Kuşaklar arasında gormesi

Aile Gelişim Programı (alge)

Selçuk Aydın

Ferhan Odabaşı

Ebeveynler için Dijital Farkındalık Atölyesi'nin İkinci Dönemi Tamamlandı

Aile Gelişim Programı kapsamında Ebeveynler için Dijital Farkındalık Atölyesi'nin ikinci dönemi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğiyle 5 Aralık-25 Aralık 2024 tarihleri arasında düzenlendi. Çevrim içi olarak düzenlenen atölyeye, Türkiye'nin 81 ilinden ebeveynler katıldı.

Atölye kapsamında, "Dijital Çağda Ebeveynlik," "Etkili İçerik Analizi," "Dijital Oyun Dünyası ve Çocuk" ve "Dijital Etik ve Netiket" başlıklı dört oturum gerçekleştirildi.

"Dijital Çağda Ebeveynlik" başlıklı ilk oturum, Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı'nın sunumu ile gerçekleşti. Oturumda dijital dönüşümün aile yapısı üzerindeki etkileri ele alındı; dijital platformların kullanım normlarını anlamak ve öğrenmek ve ebeveyn olarak bu normları çocuklara aktarma stratejileri kapsamlı bir şekilde tartışıldı. Dijital çağa uyum sağlama, yeniliklere açık olma ve bu süreçte sınırların belirlenmesinin gerekliliği üzerinde duruldu.

İkinci oturumda bilgi ve iletişim teknolojileri uzmanı Mahmut Er, "Etkili İçerik Analizi" konusunu ele aldı. Oturumda, ailelerin dijital içeriklere yönelik kontrol ve denetim süreçlerinde üstlenebileceği görevler detaylı şekilde irdelendi. Bu kapsamda, ailelerin karşılaşılabilecekleri sorunlara yönelik etkili müdahale yöntemleri, şikayet mekanizmalarının işleyişi ve güvenli dijital ortamların oluşturulması için atılabilecek adımlar tartışıldı. İçerik denetimi, filtreleme

araçları ve şikayet mekanizmaları gibi uygulamaların nasıl çalıştığına dair bilgiler aktarılırken ailelere bu araçları güvenli ve verimli bir şekilde kullanmaları için pratik öneriler sunuldu.

"Dijital Oyun Dünyası ve Çocuk" başlıklı üçüncü oturum ise Dr. Öğretim Üyesi Emrah Akman eğitmenliğinde gerçekleştirildi. Oturumda, dijital oyunların çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi üzerindeki etkileri ele alındı; oyunların olumlu ve olumsuz yönleri ayrıntılı olarak değerlendirildi. Bunun yanı sıra, oyun temelli öğrenme yaklaşımlarının, dijitalleşme çağındaki eğitim modelleriyle entegrasyonu üzerinde duruldu.

"Dijital Etik ve Netiket" başlıklı dördüncü ve son oturum ise Doç. Dr. Gül Esra Atalay'ın eğitmenliğinde gerçekleştirildi. Bu oturumda, dijital dünyanın sosyal davranış kuralları ve sosyal medya platformlarında dikkat edilmesi gereken görgü ve etik kurallar (netiket) derinlemesine incelendi. Ebeveynlerin dijital dünyadaki sosyal davranış kurallarını tanımaları ve dijital etik anlayışını oluşturmaları üzerinde duruldu.

Aile Gelişim Programı (alge), tutarlı ve güçlü bir aile ortamı için "Aile İçi Mahremiyet ve Güven", "Eşler Arası İletişim ve Tutarlı Ebeveynlik", "Ailede Ebeveyn İradesi ve Sınırlar", "Aile ve Okul İlişkilerinde Denge" ve "Ailede Gelenek Aktarımı ve Kültür Gelişimi" başlıklı modüllerle devam edecek.

Araştırma Raporu

Yalnız Yaşamın Yükselişi: Türkiye’de Tek Kişilik Hanehalklarının Profili

Enstitü Sosyalin yeni araştırması “Yalnız Yaşamın Yükselişi: Türkiye’de Tek Kişilik Hanehalklarının Profil Raporu” yayımlandı. Raporun tanıtım programı 7 Şubat’ta Enstitü Sosyalde gerçekleştirildi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de tek kişilik hanehalklarının oranı 2014 yılında %13,9 iken, 2023 yılında %19,7’ye yükseldi. Tek kişilik hanehalkı sayısı ise 2014’te 2.931.085 iken, 2023’te 5.192.825’e ulaştı. Bu artış, doğurganlık oranlarındaki düşüş, boşanma oranlarındaki artış, göç dinamikleri ve sosyal normlardaki değişim gibi çeşitli faktörlerle ilişkilendiriliyor.

Tek kişilik hanelerin artışını vurgulayarak kamu aktörlerinin ve araştırmacıların bu alanda daha fazla çalışma yapmalarının teşvik edilmesi ve proaktif politikaların geliştirilmesi gerektiğine dikkat çeken “Yalnız Yaşamın Yükselişi: Türkiye’de Tek Kişilik Hanehalklarının Profili” Raporu Tanıtım Programı’nın açılış konuşmasını Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan yaptı. Armağan, Türkiye’de de 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesine vurgu yaparak, bu gibi çalışmalar ile tüm

araştırmacıları aile ve demografi alanında çalışmaya davet ettiklerini belirtti. Enstitü olarak toplumun müşterek varoluşunu sağlayan dinamikleri anlamak adına çalıştıklarını ve bu bağlamda bakıldığında, tek kişilik hanelerin artışının önemli bir araştırma konusu olduğunu ekledi. Açılış konuşmasının ardından program, rapordaki verilerin detaylı şekilde ele alındığı bir panel ile devam etti. Panelde, Türkiye’nin hızla değişen demografik yapısı ve tek kişilik hanehalklarının profilleri detaylı bir şekilde ele alındı.

Raporun yazarları, Enstitü Sosyal Toplum Araştırmaları Koordinatörü Dr. Selçuk Aydın ve Enstitü Sosyal Toplum Araştırmacısı Nursen Tekgöz ile TÜİK Demografi İstatistikleri Daire Başkanı Metin Aytaç’ın konuşmalarını gerçekleştirdiği panelde tek kişilik haneleri incelemenin aile ve demografi çalışmaları için önemli bir mihenk taşı olduğu belirtildi.

Türkiye'deki tek kişilik hanehalklarının artış trendinin, sosyoekonomik ve kültürel bağlamda yeni ihtiyaçları beraberinde getirdiği vurgulandı. Bu durumun toplumsal yapıya etkilerinin anlaşılması, gelecekteki sosyal politikaların şekillendirilmesi açısından ciddi önem taşıdığına değinildi.

Panelin ilk konuşmacısı Selçuk Aydın, "Bireyselleşmenin medyada pozitif temsili 90'larda başlayan bir eğilim. Bireyselleşme bireyin toplumsal yapılardan ve geleneksel aile bağlarından görece bağımsızlaşmasını ifade ediyor." sözleriyle bireysel yaşamın artışında medyanın etkisi olduğuna da dikkat çekti.

Enstitü Sosyal Toplum Araştırmacısı Nursen Tekgöz tek kişilik hanelere dair verileri incelerken geç evlilik, geç ebeveynlik, doğurganlığın düşüşü, yüksek boşanma, aile yapısındaki ve algısındaki değişimler, bireysel özerklik arayışı gibi etkenleri de göz önünde

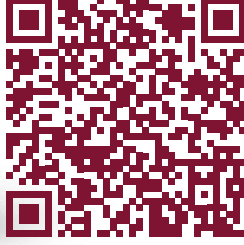

bulundurduklarını aktardı. Bu etkenlerin bir sonucu olarak yorumlanabilecek yalnız yaşama olgusunun, sosyoekonomik ve kültürel açıdan yeni ihtiyaçları da beraberinde getireceğini belirtti. Tekgöz, raporda tek kişilik hanehalklarının sosyoekonomik profili, iç göç dinamikleri, barınma koşulları, ısınma ve konut tercihlerinden evde bakım hizmeti ve sosyal güvenlik durumlarına kadar geniş bir yelpazede veriler sunulduğunu belirtti. Tekgöz araştırmanın temel aldığı verilerin, tek kişilik hanehalklarının Türkiye'deki yaşam koşullarını anlamak ve bu gruba yönelik politika geliştirmek açısından önemli ipuçları sunduğuna dikkat çekti.

Tekgöz, 2014-2023 yılları arasında, tek kişilik hanehalklarının yaklaşık iki kat artış gösterdiğini belirtti. "2014 yılında 13,9 olan tek kişilik hanehalkı oranı, 2023 yılında 19,7'ye yükseldi. Bu artış çok kısa bir zamanda ciddi bir demografik dönüşüm anlamına geliyor." diyen

Okumak için tarayın

Tekgöz, Türkiye'nin ortalama hanehalkının yüksek olduğu illerinde bile istikrarlı bir düşüş görüldüğünü aktardı. Örnek olarak, ortalama hanehalkının en yüksek olduğu il olan Şırnak'ı vererek hanehalkı büyüklüğünün 15 yılda 8,20'den 4,86'ya düştüğüne işaret etti.

Bu ciddi demografik dönüşümün odağındaki grupları incelemek gerektiğini vurgulayan Tekgöz, genç erkeklerin ve yaşlı kadınların yalnız yaşama oranlarının daha yüksek olduğunu belirtti. "Genç erkeklerin yalnız yaşama eğilimleri iş ve eğitim fırsatları ile açıklanırken, yaşlı kadınların yalnız yaşama eğilimleri daha uzun yaşamaları ve eşlerini kaybetmeleri ile açıklanmaktadır. Tek kişilik hanelerde erkeklerin en yüksek nüfus yoğunluğu 316.364 kişi ile 25-29 yaş aralığında görülmektedir. Kadınlarda ise bu oran en yüksek 295.768 ile 70-74 yaş aralığında görülmektedir." diyerek bu oranlara dair detayları aktardı.

"Çekirdek ailelerde hızlı bir azalma, tek kişilik hanehalkı ile tek ebeveyn ve çocuklardan oluşan çekirdek aile oranlarında ise istikrarlı bir artış söz konusu" diyen Tekgöz 2015 yılında çekirdek aileden oluşan hanehalklarının tüm hanehalkları içinde oranının %66,9 iken bu oranın 2023 yılında %63,8'e düştüğünü aktardı. Tek ebeveynlerden oluşan çekirdek aile oranları ise 2015 yılında %7,8 iken, 2023 yılında %10,6'ya yükseldiğini ekledi. Genel olarak bakıldığında

ise tek kişilik hanehalkı oranlarının 2015 yılında %14,4 iken 2023 yılında %19,7'ye yükseldiğini belirtti, bu durumu aile yapısındaki değişimleri ortaya koyan bir bulgu olarak değerlendirdi.

TÜİK Demografi İstatistikleri Daire Başkanı Aytaç ise "Geniş aile sayılarımızda azalmalar oluyor. Eşler ve çocuklardan oluşan hanelerin sayısında da azalma söz konusu. Tüm bu değişimler bizim demografik yapımızda önemli değişimlere sebep oluyor. Tek kişilik haneler diyoruz ama bu hanelerin en az 1 milyon 200 bini yaşlı kadınlardan oluşuyor." diyerek aile yapısındaki değişimlere dikkat çekti.

Panelde dikkat çeken hususlardan biri de evli bireylerin de tek kişilik hanehalkları içinde yüksek bir orana sahip olmasıydı. TÜİK 2024 verilerine göre, 781.604 evli erkek, 421.382 evli kadın eşinden ayrı yaşıyor. Yaş oranlarına bakıldığında ise tek kişilik yaşamda evli kadınlarda en yüksek oran 25-29 yaş aralığında, evli erkeklerde en yüksek oran 40-44 yaş aralığında görülüyor.

Metin Aytaç, ellerindeki verilerden hareketle tek kişilik hanelerin medeni durumlarının dağılımında eşi ölmüş (1.548.414) ve hiç evlenmemiş (1.541.304) bireylerin oranlarının daha yüksek olduğunu belirtti. Ayrıca evli çiftler içerisinde ayrı yaşayanların önemli bir inceleme alanı olduğunun altını çizerek "Evli çiftlerin 1.3 milyonu ayrı yaşamakta. Bu rakamı nereye koyacağız? Rakamın yükselmesi ve iki katına çıkması, bize ciddi bir gerçekliği gösteriyor." dedi.

Yalnız yaşamın artışında aile bağlarına bakışın değişimine vurgu yapan Aydın, "Türkiye'de çok kısa sürede hanehalklarının sayısında gördüğümüz bu hızlı artışın temelinde bireyselleşme eğilimi ile birlikte geleneksel aile yapılarının çözülmesi, bireylerin yaşam tarzı tercihleri ve ekonomik bağımsızlıklarını önlemesi gibi dinamikleri görebiliriz." dedi.

Araştırma Raporu

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Söz Varlığı Görünümü Raporu

Okumak için tarayın

Enstitü Sosyalin yeni araştırması, “İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Söz Varlığı Görünümü” yayımlandı. Rapor, önceden yürürlükte olan ve yeni uygulanmaya başlanan ilkököl Türkçe öğretim programlarında söz varlığına ilişkin yaklaşımları ve bu öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan ders kitaplarında söz varlığının nasıl ele alındığını, kelime çeşitliliğini ve kullanılan öğretim yöntemlerini incelemek amacıyla hazırlandı. Çalışmada ders kitaplarındaki söz varlığı etkinlikleri, kelime öğretim stratejileri ve bu etkinliklerin kazanımlara uygunluğu kapsamlı bir şekilde analiz edildi. İlkokul 1, 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarını kapsayan raporda, kitaplarda yer alan söz varlığı etkinlikleri ve teknikleri nicel ve nitel olarak incelendi; kullanılan öğretim yöntemleri, kelime çeşitliliği ve kelime öğretme stratejileri karşılaştırıldı. Ayrıca Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun olarak hazırlanan yeni öğretim programının söz varlığına ilişkin yaklaşımları ve 1. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı durumu analiz edildi.

Araştırmada, her sınıf düzeyinde kelime öğretme etkinliklerinin çeşitliliği ve yoğunluğu da analiz edildi. 1. sınıfta görselleş ve kelime tahmini yöntemleri yoğun olarak kullanılırken, 2. sınıfta eş anlam-zıt anlam çalışmaları ve kelime defteri teknikleri ön plana çıktığı görüldü. 3. sınıfta kelime defteri, bağlam içi kelime tahmini ve anlam özellikleri çalışmaları yapılırken, 4. sınıfta ise cümlede kullanma, tahmin etme ve kelime çeşitliliğini artırmaya yönelik uygulamalar dikkat çekti. Araştırmanın bulgularına göre, kelime öğretme yöntemlerindeki çeşitliliğe rağmen, bu yöntemlerin günümüz eğitim anlayışına tam uyum sağlamadığı ve daha aktif öğrenme süreçlerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna varıldı.

Araştırma, ilkököl Türkçe ders kitaplarında kelime öğretimi sürecinin daha sistematik ve derinlemesine ele alınması gerektiğini ortaya koyuyor. Bu doğrultuda, ders kitaplarındaki kelime çeşitliliğinin artırılması, her sınıf seviyesinde hedef kelimelerin belirlenmesi ve öğrencilere kelime dağarcığını geliştirecek dinamik etkinliklerin oluşturulması gerektiği vurgulanıyor. Ayrıca, öğretmenlere kelime öğretme yöntemleri ve dijital materyal kullanımı gibi konularda meslek içi eğitimler sunulması gerektiği belirtiliyor. Ders kitaplarında edebî ve kültürel değerlerin korunması, kelimelerin bağlam içinde öğrenilmesinin sağlanması ve kelime öğretme tekniklerinin uluslararası standartlara uygun hâle getirilmesi gerektiği ifade ediliyor.

DİJİTAL KUMAR BAĞIMLILIĞI ÇALIŞTAYI

Dijital kumar bağımlılığının bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini tartışmak ve bağımlılıkla mücadelede etkili politika önerileri oluşturmak amacıyla “Dijital Kumar Bağımlılığı” başlıklı çalıştay düzenlendi. Çalıştay akademisyenlerin, hukukçuların, teknoloji uzmanlarının ve kamu yetkililerinin katılımlarıyla gerçekleştirildi.

“Psikoloji ve halk sağlığı”, “teknoloji ve yazılım”, “hukukî çerçeve ve kamu stratejileri” olmak üzere üç farklı temada çalışma grubundan oluşan çalıştayda, bağımlılığın psikolojik, hukuki ve teknolojik boyutları ele alınırken dijital kumarın yaygınlaşmasını önlemeye yönelik stratejiler tartışıldı.

Psikoloji ve halk sağlığı çalışma grubunda, dijital kumarın bireyler üzerindeki etkileri ve bağımlılıkla mücadele yöntemleri ele alındı. Uzmanlar, birçok kişinin dijital oyunları sadece eğlence olarak gördüğünü ancak bu oyunların bağımlılık yaratan mekanizmaları nedeniyle, kontrolsüz bir şekilde zaman ve

para harcadığını belirtti. Ayrıca dürtüsellik, risk alma eğilimi ve ödül odaklılık gibi kişilik özelliklerinin bağımlılığı tetikleyebileceği vurgulanırken, bağımlılığın gelişiminde aile ve arkadaşlar gibi sosyal ilişkilerin daha belirleyici olduğunun altı çizildi. Bağımlılıktan kurtulma sürecinde, bağımlı bireylerin bir araya gelerek grup çalışması yapmasının etkili bir yöntem olduğu, bireylerin birbirleriyle etkileşime girmesinin tedavi sürecini daha kolay hâle getirdiği belirtildi. Bağımlılığın önlenmesinde aile eğitiminin kritik rol oynadığı belirtilerek, ebeveynlerin kumar alışkanlıklarının çocuklar üzerinde olumsuz etki yaratabileceği ifade edildi. Bu nedenle, anne-babaların bilinçlendirilmesine yönelik eğitim programlarının artırılması gerektiği dile getirildi.

Teknoloji ve yazılım çalışma grubunda dijital kumar platformlarının bağımlılığı teşvik eden teknik ve algoritmik yöntemleri ele alındı.

Özellikle ödül sistemleri ve kişiselleştirilmiş bildirimlerin kullanıcıları oyunda tutma stratejilerinde oynadığı kritik rol vurgulandı. Bu tür bağımlılık yaratan mekanizmalara karşı algoritmik sınırlamalar, kullanıcı bildirimleri vWe oyun sürelerini denetleyen sistemler gibi önlemler tartışıldı. Ayrıca, yasa dışı kumar platformlarının tespiti ve engellenmesi için IP takibi, şüpheli işlem analizi ve dijital izleme sistemleri gibi siber güvenlik yöntemlerinin gerekliliği üzerinde duruldu. Çalışmaların daha sistemli yürütülebilmesi adına dijital kumar platformlarının teknik ve algoritmik etkilerini inceleyecek bir komisyon kurulması önerildi. Bu komisyonun, yasa dışı platformların izlenmesi, bağımlılık riskini artıran unsurların tespiti ve kullanıcıları koruyacak düzenlemelerin geliştirilmesi gibi konular üzerine çalışmasının önemine dikkat çekildi.

Hukukî çerçeve ve kamu stratejileri çalışma grubunda, mevcut yasal düzenlemelerin dijital kumar bağımlılığıyla mücadeledeki rolü değerlendirildi. Uzmanlar, yasa dışı platformlarla mücadelede cezai yaptırımların ve platformlara erişim engellerinin artırılması gerektiğini belirtti. Ayrıca uluslararası iş birliklerinin önemine dikkat çekilerek kullanıcıları koruyacak yeni düzenlemelerin geliştirilmesi ve kamuoyunun bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların gerekliliği vurgulandı. Bahis ve kumar ayrımı kanuni çerçevede ele alınarak, Türkiye’de kumarın mevzuat düzeyinde sıkı şekilde düzenlendiği belirtildi.

Banka ve finans sisteminin dijital kumarla ilişkisi de gündeme bu çalışma grubunda ele alındı. Krediyeye erişim mekanizmalarının bu süreçte nasıl kullanıldığı değerlendirilirken, finansal sistemin bağımlılık riskini azaltmaya yönelik nasıl yapılandırılacağı ele alındı. Uzmanlar, yasa dışı kumarla mücadelede finansal takibin güçlendirilmesinin kritik bir önlem olacağını vurguladı. Ayrıca, kumar reklamlarının fiziksel ve dijital ortamlarda net bir şekilde engellenmesi gerektiği üzerinde duruldu. Reklamların, özellikle gençleri ve risk grubundaki bireyleri özendirici etkisine dikkat çekilerek, bu alanda daha katı düzenlemeler getirilmesinin bağımlılıkla mücadelede önemli bir adım olacağı belirtildi.

TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI DİPLOMA VE SERTİFİKA PROGRAMLARI MEVZUATI VE GELECEĞİ ÇALIŞTAYI

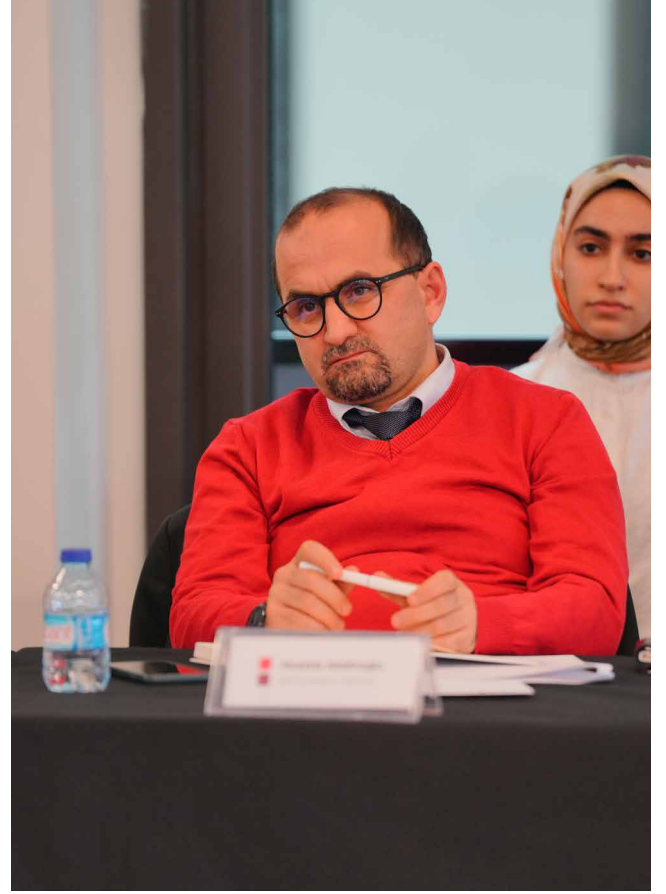
Enstitü Sosyal, Türkiye'de uluslararası diploma ve sertifika programlarına ilişkin mevcut yasal çerçevenin değerlendirilmesi, bu programların avantajları, karşılaşılan zorluklar ve eksikliklerin tespit edilmesi amacıyla bir çalıştay düzenledi. "Türkiye'de Uluslararası Diploma ve Sertifika Programı Mevzuatı ve Geleceği" başlıklı çalıştay kamu kurumlarından temsilcilerin, düzenleyici kuruluşların, akademisyenlerin, eğitim kurumu yöneticilerinin ve alanında uzman isimlerin katılımıyla gerçekleştirildi.

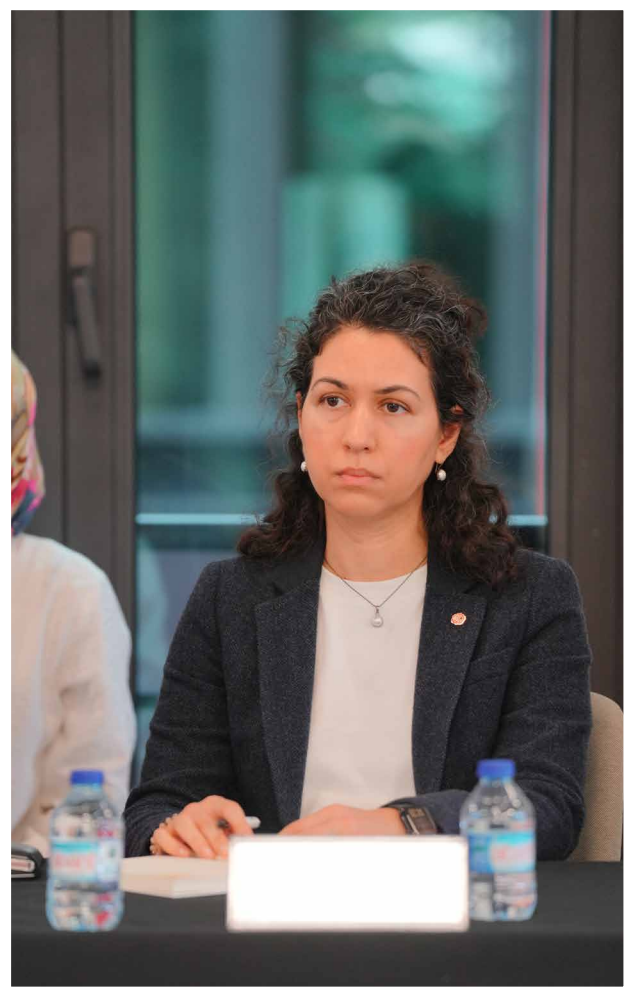
İki oturumdan oluşan çalıştayın ilk oturumunda, "uluslararası diploma programlarının Türkiye'deki durumu" ele alındı. Katılımcılar, International Baccalaureate (IB), Cambridge, Advanced Placement (AP) ve Abitur gibi uluslararası programların Türkiye'deki yaygınlığı, uygulama alanları ve sağladığı faydalar üzerine değerlendirmelerde bulundu. Türk eğitim sisteminde bu programlara olan talep, öğrenci ve okul yöneticileri açısından sunduğu avantajlar ve karşılaşılan zorluklar detaylı bir şekilde tartışıldı.

Oturumda, söz konusu programların eğitim süreçlerine katkıları üzerinde durularak bu programların öğretmen davranışlarını dönüştürdüğü ve eğitimi daha öğrenci odaklı hâle getirdiği vurgulandı. Katılımcılar, uluslararası programların öğrencilerin eğitim süreçlerine daha fazla katılımını teşvik ettiğini, böylece "öğrenen okul" anlayışının gelişmesine katkı sağladığını belirtti. Aynı zamanda, bu programların öğretmenlerin analitik ve eleştirel düşünme becerilerini beslediği, ifade edildi. Ayrıca öğretmenlerin sürekli mesleki gelişime açık olmalarının gerekliliği üzerinde duruldu. Bununla birlikte, yalnızca öğretmen eğitimlerinin yeterli olmadığı, bu eğitimlerin sınıf içi uygulamalara etkin şekilde yansıtılmasının da büyük önem taşıdığı ifade edildi.

Uluslararası programların bir standartlar çerçevesi sunduğu, ancak bu programlara yönelik talebin farklılık gösterdiği de çalıştayda ele alınan konular arasındaydı. Özellikle IB programının Türkiye'deki denetim süreçlerine yönelik çeşitli görüşler paylaşıldı. Katılımcılar, IB denetimlerinin yerel temsilcilerin de dâhil olduğu bir süreçle yürütüldüğünü ancak mevcut denetleme mekanizmasının kapsamlı bir değerlendirme yapmadığını belirttiler.

Çalıştayın ikinci oturumunda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan "Uluslararası

Diploma ve Sertifika Programları Uygulama Yönergesi” çerçevesindeki yeni düzenlemeler ve bu düzenlemelerin programların geleceğine etkisi değerlendirildi. Özellikle IB programının Türkiye genelinde yaygınlaştırılmasının önündeki zorluklar tartışılarak, programın yalnızca bilişsel kapasitesi ve hazırbulunuşluk seviyesi yüksek öğrencilere sunulmasının gerekliliği vurgulandı. Mevcut yönergenin öğrenci ve öğretmen ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş bir model yerine merkezî bir düzenleme sunduğu ve bu durumun uluslararası programların esnek yapısıyla örtüşmediği ifade edildi.

Katılımcılar, YKS gibi sonuç odaklı bir sınav sisteminin mevcut olduğu eğitim ortamında, süreç odaklı eğitim anlayışını

benimseyen IB müfredatının uygulanmasının güçlükler barındırdığını dile getirdiler. MEB’in mevcut yönergesinin, uluslararası programların öğrenci odaklı, esnek ve bireyselleştirilmiş yapısıyla uyumlu olmasının önemi özellikle vurgulandı. Merkezî düzenlemenin, öğrenci ve öğretmenlerin farklı ihtiyaçlarını gözeten kişiselleştirilmiş bir eğitim modeli ile şekillendirilmesi gerektiği ve bu sayede uluslararası programların sunduğu potansiyelden en verimli şekilde yararlanabileceği vurgulandı. Bu bağlamda, uluslararası programların etkili şekilde uygulanabilmesi için daha esnek ve ihtiyaca yönelik bir politika çerçevesinin oluşturulmasının gerekliliği üzerinde duruldu.

**DİJİTALLEŞME,
SOSYAL MEDYA VE
ÇOCUK**

Yuvarlak Masa Toplantısı

Sosyal Medyanın Olumsuz Etkilerine Karşı Çocukları Korumaya Yönelik Yasal Düzenlemeler

Enstitü Sosyal tarafından sosyal medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini değerlendirmek ve bu konuda gerekli yasal düzenlemeleri tartışmak amacıyla düzenlenen “Sosyal Medyanın Olumsuz Etkilerine Karşı Çocukları Korumaya Yönelik Yasal Düzenlemeler” başlıklı yuvarlak masa toplantısı, 16 Ocak'ta gerçekleştirildi. Toplantıya bilgi teknolojileri danışmanları, akademisyenler, okul yöneticileri, psikolojik danışmanlar, hukukçular ve emniyet teşkilatından uzmanlar katıldı.

İki oturumdan oluşan toplantının ilk oturumunda, sosyal medyanın çocuklar üzerindeki etkileri ele alınırken, ikinci oturumunda ise Türkiye’de ve dünyada bu olumsuz etkileri azaltmaya yönelik mevcut yasal düzenlemeler değerlendirildi. Çocukların psikolojik, sosyal ve fiziksel gelişimini olumsuz etkileyen akran zorbalığı, dijital istismar ve zararlı içerikler gibi sorunlar masaya yatırıldı. Özellikle TikTok gibi platformlarda ortaya çıkan

tehlikeli akımlar ve zorbalık vakalarına karşı, toplumda daha fazla farkındalık yaratılması gerektiği vurgulandı.

Okullarda, çocukların sosyal medyayı yanlış kullanmaları sonucunda suç teşkil eden davranışların yasal yaptırımları olduğu konusunda öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin bilgi eksiklikleri detaylı bir şekilde tartışıldı. Ailelerin ve öğretmenlerin dijital riskler konusunda bilinçlendirilmesinin, çocukların korunmasında kritik bir rol oynadığına dikkat çekildi. Bakanlıkların desteğiyle dijital zorbalık hakkında bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmesi önerildi.

Psikolojik danışmanlar, sosyal medyayı bir tür sosyalleşme alanı olarak kullanan çocuklar için alternatif ve sürdürülebilir sosyal faaliyetlerin sağlanması gerekliliğini vurguladılar. Sosyal medya kısıtlamalarının etkili olabilmesi için çocukların boş zamanlarını verimli

değerlendirmelerine yönelik rehberlik hizmetlerinin sağlanmasının önemine dikkat çektiler.

Toplantıda ayrıca Türkiye'deki mevcut yasal düzenlemelerin, dijital dünyanın karmaşıklığını yönetmekte yetersiz kaldığı ifade edildi. Sosyal medyanın gerçek dünya ile iç içe olduğu belirtilerek, yasal düzenlemelerin bu bütünlük çerçevesinde iyileştirilmesi gerektiği vurgulandı. Dijital dünyanın daha güvenli hâle getirilmesi için sosyal medya platformlarına yönelik denetimlerin artırılması, anonim hesaplar ve veri gizliliğiyle ilgili hukuki boşlukların giderilmesi gerektiği ifade edildi.

Toplantının ikinci oturumunda, sosyal medyanın olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik politika önerileri ve çözüm stratejileri ele alındı. Dijital zorbalığın yasal bir suç olarak tanımlanması, çocukların kişisel verilerinin korunmasına yönelik adımlar atılması, pedofili ve dijital zorbalığı önceden tespit edebilecek algoritmaların geliştirilmesi gerektiği belirtildi. Sosyal medya platformlarının zararlı içerikleri tespit etme ve engelleme konusunda daha etkin rol alması gerektiği vurgulandı.

Özellikle sanal devriye sisteminin aktif hâle getirilerek sosyal medya platformlarında paylaşılan ve çocukları hedef alan zararlı içeriklerin tespit edilebilmesi için bir tarama sistemi oluşturulmasının önemi üzerinde duruldu. Bu konuda, sivil toplum kuruluşlarının ve ana akım medyanın farkındalık artırıcı çalışmalar yapması gerektiği ifade edildi.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından desteklenecek bilinçlendirme programlarının, çocuklar ve eğitimciler için hayata geçirilmesi önerildi. Ayrıca, ebeveynlere yönelik bilgilendirme kampanyalarının düzenlenmesi ve aile destek programlarının yaygınlaştırılması gerektiği vurgulandı.

Yuvarlak Masa Toplantısı

Dijital Oyunlarda Çocuklara Yönelik Koruma ve Derecelendirme Sistemi Geliştirme

Enstitü Sosyalde, dijital oyun içeriklerinin mevcut durumda nasıl düzenlenip denetlendiğini ve çocukların oyunlarda maruz kalabileceği olumsuz etkilerin nasıl en aza indirilebileceğini ele almak amacıyla “Dijital Oyunlarda Çocuklara Yönelik Koruma ve Derecelendirme Sistemi Geliştirme” başlıklı yuvarlak masa toplantısı düzenlendi. Toplantı bilgi teknolojileri danışmanlarının, akademisyenlerin, oyun geliştiricilerin, bilişim uzmanlarının, psikologların ve oyun

sektöründen temsilcilerin katılımıyla gerçekleştirildi.

İki oturumdan oluşan toplantının ilk oturumunda, dijital oyunların içerik düzenlemelerine ilişkin mevcut uluslararası sistemler ele alındı. PEGI ve ESRB gibi derecelendirme sistemlerinin yapısı incelenerek, Türkiye'ye özgü bir içerik standardizasyonunun ve denetim mekanizmasının gerekliliği vurgulandı. Katılımcılar, dijital oyunların sadece eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda kültürel değerlerin aktarımı ve eğitimin desteklenmesi için bir platform olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtti.

Toplantıda ayrıca, pandemi dönemiyle birlikte dijital oyunlara artan ilginin sektör üzerindeki etkileri tartışıldı. Katılımcılar, dijital oyunların uluslararası pazarlara açılma potansiyeline

olası risklerle birlikte ele alınması gerektiği vurgulandı. Şans kutuları gibi rastgelelik içeren mekanizmaların çocuklar üzerinde kumar bağımlılığı etkisi yaratabileceği ve bu nedenle düzenlemeye tabi tutulması gerektiği belirtildi. Benzer şekilde, oyun içi satın alımlar ve reklamların çocuk gelişimi üzerindeki olası olumsuz etkilerinin önlenmesi amacıyla kapsamlı denetim mekanizmalarının hayata geçirilmesi gerektiği dile getirildi.

Katılımcılar, Güney Kore gibi oyun sektöründe öncü ülkelerin uygulamalarından ilham alınarak Türkiye'nin bu alanda daha etkin bir politika geliştirebileceğine dikkat çekti. Yapay zekâ destekli içerik denetleme sistemlerinin kullanımı, yaşa uygun oyun içeriklerinin teşviki ve çocukların sosyal, bilişsel ve fiziksel gelişimine katkı sağlayacak oyunların geliştirilmesi önerildi.

dikkat çekerek, yerel oyun geliştiricilerin global rekabette desteklenmesi gerektiğini ifade etti. Türkiye'nin kültürel öğelerini yansıtan oyun içeriklerinin geliştirilmesi ve bu oyunların uluslararası standartlara uygun hâle getirilmesi konusunda somut adımlar atılması gerektiği dile getirildi.

Toplantının ikinci oturumunda, çocukların dijital oyunlardan korunması ve sektördeki düzenlemelerin etkinleştirilmesine yönelik öneriler masaya yatırıldı. Katılımcılar, dijital oyun içeriklerinin psikolojik ve kültürel açıdan denetlenmesi gerektiğine vurgu yaparak, eğitimciler, psikologlar ve oyun geliştiriciler arasındaki iş birliğinin artırılmasını önerdi. Ayrıca, ebeveynlerin dijital oyunlar konusunda bilinçlendirilmesi ve çocuklara yönelik oyun rehberlerinin hazırlanması gerektiği ifade edildi.

Toplantıda, dijital oyun içeriklerinin sadece eğitsel ve yaratıcı potansiyeliyle değil,

Yuvarlak Masa Toplantısı

Dijital Oyunlarda Derecelendirme Sistemi Geliştirme: Psikolojik ve Gelişimsel Boyutlar

Enstitü Sosyal, dijital oyunlardaki derecelendirme sistemlerinin psikolojik ve gelişimsel boyutlarını ele almak amacıyla 20 Mart'ta "Dijital Oyunlarda Derecelendirme Sistemi Geliştirme: Psikolojik ve Gelişimsel Boyutlar" başlıklı yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantıya psikologlar, psikolojik danışmanlar ve akademisyenler katılarak, dijital oyun içeriklerinin yaş gruplarına uygunluğu ve oyunların psikolojik etkileri üzerine görüşlerini paylaştı.

Toplantının açılışında, Enstitü Sosyalın, dijital oyunlardaki içerik derecelendirme sistemi üzerine çalışmaları katılımcılarla paylaşıldı. Bilişim uzmanları, oyun geliştiriciler ve sektör temsilcileriyle yapılan çalışmalar kapsamında belirlenen içerik tanımlayıcıları çalıştay katılımcılarına sunularak görüş ve önerileri alındı. Ayrıca dünyadaki örnekler ve uygulamalar ışığında, içerik derecelendirmenin ne olduğuna ve bu alandaki uluslararası uygulamalara dair bilgilendirme yapıldı.

Toplantıda korku, şiddet, cinsellik ve yasaklı madde kullanımı gibi içeriklerin çocuk ve gençler üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde ele alındı. Uzmanlar, bu içeriklerin pedagojik ve psikolojik açıdan uygunluk kriterlerinin belirlenmesinin gerekliliğine vurgu

yaparak, sosyal gelişim ölçütlerini temel alan bir derecelendirme sisteminin şekillendirilmesi gerektiğini dile getirdi. Katılımcılar, çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak içeriklerin sınıflandırılmasının, oyun deneyimini güvenli hâle getireceğini belirtti. Bu noktada, oyun içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini daha iyi anlayabilmek için deneysel çalışmalar yapılması da önerildi.

Toplantıda, korku ve şiddet gibi unsurların oyun içinde nasıl sunulduğu, gerçekçilik düzeyi ve görsel öğelerin yaş sınıflandırmasındaki rolü tartışıldı. Katılımcılar, şiddet unsurlarının olumlanmasının çocuklar üzerinde normalleştirici bir etki yaratabileceğine dikkat çekerek, oyun geliştiricilerin bu konuda sorumluluk alması gerektiğini ifade etti.

Çocukların oyun deneyimlerinde ebeveynlerin rolünün de tartışıldığı bu toplantıda, oyunlarda

ebeveyn denetiminin artırılması ve oyun içeriklerinin aileler tarafından daha bilinçli bir şekilde yönlendirilmesi üzerine öneriler sunuldu. Ebeveynlerin, oyunlar hakkında bilgi sahibi olabilmesi için içeriklere yönelik bilgi kartlarının oluşturulması önerildi. Ayrıca katılımcılar, ebeveynlerin çocuklarının oyun deneyimleriyle ilgili geri bildirim sağlamaları amacıyla bir sistem kurulmasının önemine dikkat çekti.

Katılımcılar, oyun derecelendirme sistemlerinin dinamik ve sürekli güncellenebilir bir yapıya sahip olması gerektiğini belirtirken, oyun içeriklerinin değişmesiyle birlikte, derecelendirme sisteminin de gelişen ihtiyaçlara göre yenilenmesi gerektiğini ifade etti.

Toplantının sonunda, dijital oyunların sadece riskleriyle değil, aynı zamanda eğitsel potansiyeliyle de ele alınması gerektiğine değinildi. Strateji, planlama ve problem çözme becerilerini geliştiren eğitsel oyunların desteklenmesi ve bu oyunların daha fazla görünür hâle getirilmesi gerekliliğine vurgu yapıldı.

tüm
Türkiye Müzakere Programı

TÜRKİYE MÜZAKERE PROGRAMI

BİLSEM Öğrencilerine Yönelik Türkiye Müzakere Programı Zirve Öğrenci Eğitimi gerçekleştirildi

Enstitü Sosyal ve SOPU Academy iş birliğiyle düzenlenen Türkiye Müzakere Programı Zirve Öğrenci Eğitimi etkinliğinin bu defaki katılımcıları Türkiye'nin farklı şehirlerinden Bilgi Sanat Merkezleri (BİLSEM) öğrencileri oldu. İki gün süren etkinlikte katılımcılara müzakere becerilerini geliştirmek, stratejik düşünme yetilerini artırmak ve karar alma süreçlerini iyileştirmek amacıyla tasarlanmış bir eğitim sunuldu.

Türkiye Müzakere Programı (TÜM), yapay zekâ destekli müzakere simülasyonlarıyla geliştirilmiş kapsamlı bir eğitim içeriği ile müzakere kültürünün benimsenmesi

amacıyla oluşturulmuş uygulamalı modelleri içeriyor. Kişilerin iletişim ve uzlaşma becerilerinin güçlenmesine katkı sağlamayı amaçlayan Türkiye Müzakere Programı ile, müzakere teknikleri öğrenilerek bir sorun veya anlaşmazlığı çözme noktasında iletişime açık olma, karşılıklı güven ilişkisi tesis edebilme, iş birliği yapma, tüm tarafların hakkını gözetme ve kazan-kazan odaklı sorun çözme becerilerinin güçlendirilmesi hedefleniyor. Aynı zamanda etkili iletişimin önemli unsurlarından olan doğru beden dili ve ses tonu kullanımına ilişkin becerilerin gelişimine de katkı sunulması amaçlanıyor.

İKİ NOKTA BULUŞMALARI

İki Nokta Buluşmaları, farklı disiplinlerden uzmanları ve alanlarında tanınmış isimleri konuk etmeye devam ediyor. Programlar, her biri zengin içeriğiyle dikkat çeken söyleşiler ve katılımcılarla etkileşimli tartışmalar eşliğinde gerçekleşiyor.

İki Nokta Buluşmaları'nda 22 Ocak'ta iktisat tarihçisi Huricihan İslamoğlu'nu ağırladık. "Kapitalizmin Büyük Siyasi Krizi ve Yazın Tarihi" başlıklı söyleşide İslamoğlu, konuşmasına 1980'lerden itibaren küresel kapitalist piyasa ekonomisinin nasıl inşa edildiğine dikkat çekerek başladı. "Küresel piyasa düzeni, uluslararası şirketlerin çıkarlarına göre şekillendi. Kurallar yalnızca bu kesimi muhatap alırken, diğer toplumsal kesimler siyaset alanının tamamen dışına itildi. Demokrasi eksikliği dediğimiz kriz, bu temel üzerine kuruludur." diyen İslamoğlu, kapitalizmin siyasi alanda yarattığı krizin en çarpıcı şekilde görüldüğü örneklerin Irak ve Afganistan olduğunu vurguladı. İslamoğlu, bu ülkelerdeki doğal kaynakların ve millî servetlerin haksız bir şekilde el değiştirdiğini şu sözlerle dile getirdi: "Irak'ta petrol kaynakları adeta yok pahasına elden çıkarılırken, herhangi bir hesap

solunmadan milyarlarca dolar değerindeki zenginlik ülke dışına taşındı. Öte yandan, Afganistan'da insanlar açlıktan ölürken, ülkenin mali rezervlerine el konuldu ve Biden yönetimi, bu rezervlerin 11 Eylül'de ölenlerin ailelerine verileceğini açıkladı. Tüm bu gelişmeler, liberal küresel piyasa düzeninin yarattığı adaletsizlikleri ve yönetim krizlerini açıkça gözler önüne seriyor."

Yükselen ekonomiler arasında Çin'in farklı bir noktada olduğunu belirten İslamoğlu, "Çin, diğer ülkelerden farklı olarak, kendi yönetim modeliyle öne çıkıyor. Bu durum, küresel düzeyde yönetim ve ekonomi meselelerini yeniden değerlendirmeyi zorunlu kılıyor." sözleriyle Çin'in küresel rolüne dikkat çekti.

Konuşmasında, uluslararası hukukun tarihsel kökenlerine değinen İslamoğlu, mevcut sistemin Batı'nın sömürgecilik mirasına

dayandığını dile getirerek “Bugün var olan uluslararası hukuk, Batı’nın sömürgecilik döneminden bize miras kalan bir düzen. Bu hukukun temel amacı, Batı’nın kendi sınırları dışındaki alanlara hareket edebilmesini sağlamaktı.” ifadelerine yer verdi. Kapitülasyonların bu sürecin bir örneği olduğunu da belirtirken “Kapitülasyonlarla Batı, ticaret yapabilmek ve haklarını koruyabilmek için imtiyazlar talep ediyordu. Bu anlayış, günümüzde insan hakları paketleriyle yeniden şekillenmiş durumda.” ifadelerini kullandı.

İslamoğlu Irak örneği üzerinden küreselleşmenin hukuki araçlarını ele alırken, ABD’nin Irak’ta uyguladığı politikaları ele aldı. “Irak’a medeniyet götürmek bahanesiyle,

sömürge valisi Bremer tarafından ilk yıl içinde 100 maddelik bir direktif yayımlandı. Bu direktifler, bugün Irak Anayasası’nın temelini oluşturuyor.” diyen İslamoğlu, bu düzenlemelerdeki insan hakları perspektifinin yabancı yatırımcıları koruma odaklı şekillendiğini vurguladı ve bu düzenin siyasi ve toplumsal etkilerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtti.

Söyleşi, soru-cevap bölümü ile sona erdi. Enstitü Sosyal, Lisansüstü Çalışmalar Kütüphanesi’nde, dinleyicilerin aktif katılımıyla söyleşi formatında gerçekleştirdiği İki Nokta Buluşmaları ile, alanında uzman isimler ile farklı disiplinlerden araştırmacıları, öğrencileri ve ilgilileri bir araya getiriyor.

Dünyadan Yansımalar **Global Reflections**

Eğitim, toplum ve ekonomi alanlarından uzman isimleri ağırladığımız Dünyadan Yansımalar söyleşi serimizde, kronikleşmiş ve çözüm bekleyen soruları dinleyicilerin aktif katılımı ile gündeme getiriyoruz.

Dünyada hayatın her alanında yaşanan hızlı değişimlerin toplumsal dinamikler üzerinde yarattığı köklü değişiklikleri ve bunların Türkiye'deki iz düşümlerini daha iyi anlamak için Dünyadan Yansımalar'da buluşalım!

Selçuk Aydın

Anne Goujon

“GELECEK NÜFUS DİNAMİKLERİ VE KÜRESEL ÖNGÖRÜLER”

Anne Goujon

Enstitü Sosyal, 16 Ocak'ta Dünyadan Yansımalar serisinin “Gelecek Nüfus Dinamikleri ve Küresel Öngörüler” başlıklı etkinliğinde, alanının önde gelen isimlerinden nüfus bilimci Anne Goujon’u ağırladı. Çevrim içi olarak düzenlenen söyleşi, Anne Goujon’un demografik çalışmalarda nüfus yapısındaki yaş grupları bazında değişimlerin aile yapıları, toplumsal sistemler ve ekonomik kalkınma bağlamında nasıl ele alındığını değerlendirmesiyle başladı.

Anne Goujon, bireylerin öğrenme kapasitelerinin ve çevreleriyle kurdukları ilişkilerin nasıl dönüştüğünü inceledi. Bu kapsamda, geleceğe yönelik demografik öngörüler sunarak toplumsal gelişimin, bireysel yetkinliklerin ve çevresel uyumun küresel ve yerel politika oluşturma çabalarındaki önemine dikkat çekti.

Goujon, nüfus bilimcilerin çoğunlukla öngördüklerinin aksine, kadınların eğitim seviyesinin ve iş gücüne katılımlarının artmasının doğum oranlarında doğrudan düşüş ile sonuçlanmadığını açıkladı. Özellikle

Türkiye’de eğitilmiş kadınların iş gücüne katılımıyla birlikte doğum oranlarındaki yükselişin dikkat çekici olduğunu vurguladı. Goujon, esnek çalışma imkânlarının, çocuk sahibi olmak isteyen kadınların çalışma hayatlarının sürdürülebilirliği açısından önemine dikkat çekti.

Goujon, ayrıca küresel nüfus artışının dünyanın her yerinde aynı oranda görülmediğini vurguladı ve bu durumun, özellikle doğum oranlarının düştüğü gelişmiş ülkelerde nüfusun yaşlanması ve iş gücü yapısının değişimi gibi dramatik etkiler yarattığını ifade etti. Goujon’a göre, Avrupa Birliği’nde iş gücü nüfusunun 2100 yılına kadar 47 milyon kişi azalması beklenirken, Türkiye de mevcut demografik trendler devam ettiği takdirde nüfusun azalması ve yaşlanması ile karşı karşıya kalacak.

Goujon’un üzerinde durduğu bir başka konu ise 1950’lerden bu yana Türkiye’de eğitim seviyesinin yükselmesinin nüfus projeksiyonlarına olan yansımaları oldu. Goujon, eğitim seviyesinin artmasının ekonomik büyümeyi doğrudan desteklediğini, ölüm oranlarını azalttığını ve sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik ettiğini ifade etti.

Oğuz Köklü

Francis Su

“BECERİNİN ÖTESİNE GEÇEBİLMEK: ERDEM İNŞASI İÇİN MATEMATİK”

Francis Su

Enstitü Sosyal, 13 Şubat'ta Dünyadan Yansımalar serisinin “Becerinin Ötesine Geçebilmek: Erdem İnşası için Matematik” başlıklı etkinliğinde, ödüllü matematikçi ve eğitimci Prof. Francis Su'yu ağırladı. Çevrim içi olarak düzenlenen söyleşi, Su'nun matematiğin yalnızca bir beceri alanı olmadığını, aynı zamanda temel insani erdemleri geliştiren bir disiplin olarak ele alınması gerektiğini vurgulamasıyla başladı. Matematiğin bireylerin düşünme alışkanlıklarını, tutumlarını ve karakterlerini nasıl şekillendirdiğini aktaran Su, bu bağlamda eğitimin rolüne de dikkat çekti.

Matematiğin temel insani arzuları karşılayan bir alan olduğunu belirten Su, matematiksel düşüncenin sınırlı işleme dayalı ezberlerin ötesine geçmesi gerektiğini söyledi. Geçmişte matematiğin büyüsunü fark edemeyen bireylerin, doğru öğretim yaklaşımlarıyla bu disiplini daha derinden kavrayabileceğini ifade etti. “Matematik eğitimi bir alışveriş değil, bir dönüşümdür.” diyerek, matematiğin sadece iyi bir iş bulma veya sınav başarısı için değil, aynı zamanda bireylerin zihinsel esnekliğini

ve sabrını geliştirmek için de kritik bir rol oynadığını vurguladı.

Matematiksel problem çözmeyen, sabır ve azim gerektirdiğini, bunun da bireylerin karakter yapısını şekillendirdiğini anlatan Prof. Su, matematiğin sadece teorik bir alan olmadığını, aynı zamanda stratejik düşünmeyi ve yaratıcılığı teşvik eden bir disiplin olduğunu ifade etti. “Eğer işinizi becerilerle zenginleştirirseniz, yapay zekâ bir tehdit değildir. Stratejik düşünme, yorumlama yeteneği ve yaratıcılık, insanoğlunun vazgeçilmez erdemleridir.” diyerek, matematiksel düşüncenin modern dünyadaki kritik rolünü vurguladı.

Matematiğin sadece belirli bir grup insan için olmadığını altını çizen Su “Herkes bir matematik insanı olabilir, ‘matematikten anlamıyorum’ diye bir şey yoktur. Önemli olan doğru öğrenme yaklaşımını belirlemek ve matematiğe dair algıyı değiştirmektir.” dedi. Bu noktada öğretmenlerin ve ebeveynlerin rolünün büyük olduğunu, özellikle ebeveynlerin matematik konusunda yaşadıkları endişelerin çocuklara da yansiyebileceğini vurguladı.

Matematik eğitiminin genellikle becerilere odaklandığını ancak bunun yetersiz olduğunu

H. Ferhan Odabaşı

Jennifer Lansford

düşünen Francis Su “Matematik eğitimi yalnızca formül ezberlemek veya ikinci dereceden denklemleri çarpanlarına ayırmakla sınırlı olmamalıdır. Problem çözme azmi, merak, yaratıcılık ve matematiksel güzelliğe duyulan takdir gibi erdemler de geliştirilmelidir. Matematiğin amacı, sınırlandırılmış bir meslek hazırlığının ötesinde, bireylerin insan olarak gelişmesine katkı sağlamaktır.” diyerek matematiğin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasının önemine dikkat çekti.

Söyleşide, katılımcıların soruları ve katkılarıyla matematiğin birey ve toplum için önemi derinlemesine tartışıldı. Su, matematiğin eğitim sisteminde daha kapsayıcı bir yaklaşımla sunulmasının gerekliliğini vurgulayarak, iyi bir matematik eğitiminin bireyin entelektüel ve etik gelişimine katkı sağlayacak şekilde tasarlanmasının önemine dikkat çekti.

“ÇOCUK GELİŞİMİNDE CİNSİYETİN ROLÜNÜ ANLAMAK: BABALAR VE OĞULLAR”

Jennifer Lansford

17 Mart'ta Dünyadan Yansımalar serisinin “Çocuk Gelişiminde Cinsiyetin Rolünü Anlamak: Babalar ve Oğullar” başlıklı etkinliğinde, çocuk gelişimi ve aile dinamikleri merkezli

kamu politikaları araştırmaları ile tanınan Prof. Jennifer Lansford'u ağırladık. Çevrim içi gerçekleşen söyleşide, Lansford, ebeveynliğin farklı kültürel bağlamlardaki değişkenliğini ve cinsiyet rollerinin çocuk gelişimindeki etkilerini ele aldı.

Lansford özellikle babalık ve erkek çocukluk kavramlarına odaklanarak, aile yaşamında ve çocuk gelişiminde cinsiyetin rolünün önemini ele aldı. Çocuk yetiştirme sürecinde ebeveynlerin tutumlarını analiz etmek amacıyla Ebeveyn Modernite Envanteri olarak adlandırdıkları bir değerlendirme ölçeğini kullandıklarını belirtti. Bu envanterden elde edilen sonuçlara göre, anneler babalara kıyasla daha modern tutumlar sergilerken, babalar daha otoriter tutumlar benimsiyor. Otoriter tutumlar arasında çocuğun itaatkâr olması beklentisi ve çocuğun karar alma özgürlüğünün sınırlandırılması gibi unsurlar yer alıyor. Lansford'a göre, bu tutum farklılıkları, ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerine dair sahip oldukları inançlardan ve kültürel normlardan etkileniyor.

Lansford, disiplin yöntemleri açısından da cinsiyet farklılıklarına dikkat çekerek, kız ve erkek çocuklara uygulanan disiplin

Dünyadan Yansımalar Global Reflections

yöntemlerinde bazı farklılıklar gözlemlediklerini belirtti. Ebeveynlerin kız çocuklarına şiddet içermeyen disiplin yöntemlerini uyguladıklarını, erkek çocuklara ise cezalandırma, psikolojik baskı ve fiziksel şiddet gibi yöntemleri biraz daha fazla uyguladıklarını ifade etti. Lansford, erkek çocukların daha fazla cezalandırılmasının, ataerkil toplumsal yapının erkek çocuklara erken yaşlardan itibaren güç, otorite ve dayanıklılık kazandırma eğiliminden kaynaklanabileceğini vurguladı.

Lansford, ebeveynlik çalışmalarında ve eğitim programlarında genellikle annelere odaklanıldığını ve babaların çoğu zaman yardımcı rollerle sınırlandırıldığını belirtti. Oysa UNICEF tarafından geliştirilen ebeveynlik eğitimi standartlarının, babaların da anneler kadar aktif olarak çocuk bakımına dâhil edilmesini teşvik ettiğini vurguladı. Lansford, babaların çocuk gelişiminde daha aktif roller üstlenmelerinin çocukların bilişsel ve duygusal gelişimi açısından büyük önem taşıdığını ifade etti. Özellikle babaların çocuklarıyla kurdukları olumlu ve destekleyici ilişkilerin, çocukların öz güvenini, sosyal becerilerini ve akademik başarılarını artırabileceğini belirtti.

Söyleşide ayrıca, farklı kültürel bağlamlarda ebeveynlik anlayışları ve babalık rollerine dair yapılan araştırmalardan bulgular paylaşıldı. Lansford, bazı toplumlarda babaların çocuklarına daha fazla zaman ayırarak onların gelişim süreçlerine doğrudan katkıda bulunurken, bazı toplumlarda ise babalığın daha mesafeli ve otoriteye dayalı bir kavram olarak şekillendiğini belirtti. Bu farklılıkların, ebeveynlerin çocuk yetiştirme pratiklerini ve çocukların duygusal gelişimlerini nasıl etkilediği üzerine yapılan araştırmaların önemine vurgu yaptı.

Lansford'a göre, ebeveynlerin çocuk gelişimi üzerindeki etkisini daha iyi anlamak ve eğitim süreçlerinde babaların rolünü artırmak adına daha kapsayıcı araştırmaların ve eğitim programlarının geliştirilmesi gerekiyor. Lansford, ailelerin çocuk yetiştirme konusundaki tutumlarını yeniden değerlendirmelerinin ve babaların çocuk bakımına daha aktif katılım sağlamalarının, daha sağlıklı bireylerin yetişmesine katkıda bulunacağını söyleyerek söyleşiyi tamamladı.

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

enstitü sosyal

institute social

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

enstitü sosyal

institute social

institute social

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

enstitü sosyal

institute social

enstitü sosyal

Yalnız Yaşamın Yükselişi

Türkiye'de Tek Kişilik Hanehalklarının Durumu

SON YAYINLARIMIZ

Politika Notu
Dünyadan: Araştırma Gündemi
Verinin Dili
Dünyadan: Eğitim Gündemi
Dünyadan: Yapay Zekâ Bülteni
İki Nokta
Podcast

Politika Notu

Bütüncül Aile Politikaları İçin 2025 Aile Yılı ve Aile Enstitüsünün İşlevi

Enstitü Sosyal kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla “Bütüncül Aile Politikaları İçin 2025 Aile Yılı ve Aile Enstitüsünün İşlevi” başlıklı bir politika notu yayımladı.

“Bütüncül Aile Politikaları İçin 2025 Aile Yılı ve Aile Enstitüsünün İşlevi” başlıklı politika notu, aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi amacıyla 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesi ve Aile Enstitüsünün kuruluş sürecini ele alan kapsamlı bir değerlendirme sunuyor. Rapor, aile politikalarının toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutlarını inceleyerek, bu alanda yapılması gerekenleri stratejik bir perspektifle ortaya koyuyor. Aile Enstitüsünün kuruluş amacı, yönetim yapısı ve çalışma alanları detaylı bir şekilde açıklanırken, enstitünün aile yapısını korumak ve güçlendirmek için araştırmalar yapması, politika önerileri geliştirmesi ve kurumlar arası koordinasyonu sağlaması hedefleniyor.

Politika notunda, Türkiye’de aile çalışmalarının mevcut durumu ve ihtiyaçları analiz edilerek, son yıllarda aile konusunda yapılan doktora tezlerindeki artışa dikkat çekiliyor. Bu artışın, toplumsal değişimlerin ve siyasi söylemlerin akademik araştırmalara yön verdiğini gösterdiğine işaret ediliyor. Ancak, aile içi dinamikler, dijitalleşmenin etkileri ve sosyokültürel bağlamdaki roller gibi konuların yeterince incelenmediği belirtilerek, bu alandaki eksiklikler vurgulanıyor. Aile Enstitüsünün bu eksiklikleri gidermek için disiplinler arası bir yaklaşımla çalışması ve toplumsal dönüşümleri anlamaya yönelik araştırmalar yapması öneriliyor.

Dünyadaki aile çalışmalarına da değinilen politika notunda, Almanya, İsveç, ABD ve Kanada gibi ülkelerdeki aile enstitülerinin faaliyet alanları ve yaklaşımları inceleniyor. Bu örneklerden hareketle, Türkiye’de de benzer bir yapılanmanın kurulması ve dijitalleşme, evlilik, iş-aile dengesi gibi temalara odaklanması gerektiği vurgulanıyor. Ayrıca, düşünce

kuruluşlarının aile politikalarına katkı sağlaması ve Aile Enstitüsü ile iş birliği içinde geniş kapsamlı projeler yürütmesi öneriliyor.

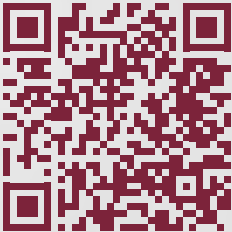
Raporda, Aile Enstitüsünün 2025 Aile Yılı kapsamında kapsayıcı politikalar ve stratejiler geliştirmesi gerektiği belirtilerek, aile refahını artırmaya yönelik ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik boyutlarda öneriler sunuluyor. Bu öneriler arasında, ailelere yönelik kredilendirme ve destek düzenlemeleri, evlilik ve çocuk yardımları, esnek çalışma saatleri, dijital ebeveynlik eğitimleri ve aile dostu kentsel mekânların teşviki gibi konular yer alıyor. Ayrıca, aile içi ilişkilerin güçlendirilmesi, boşanma süreçlerinde arabuluculuk modellerinin geliştirilmesi ve çocukların çevrim içi güvenliğinin sağlanması gibi psikososyal ve teknolojik refahı artırmaya yönelik öneriler de sunuluyor.

Son olarak, aile politikalarının araştırma temelli bir yaklaşımla geliştirilmesi gerektiği vurgulanarak, saha araştırmaları, karma araştırma modelleri ve bölgesel farklılıkların analizi gibi yöntemlerin kullanılması öneriliyor. Aile çalışmalarına yönelik özel araştırma fonları ve lisansüstü bursların oluşturulması, uluslararası iş birliklerinin artırılması ve iyi uygulamaların takip edilmesi de politika önerileri arasında yer alıyor.

Verinin Dili

Okumak için tarayın

- **Değişen Dünyada Çocuğun/Çocukluğun Geleceği**
- **OECD 2024 Eğitim Raporu**
- **TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023**
- **Ne Eğitimde Ne İşte (Neet) Genç İşsizliği Sorunu**
- **Türkiye’de İş Gücü ve İstihdam Ekim-Aralık 2024**

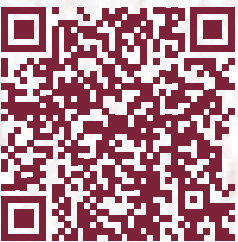
Veriler bize ne anlatır? Enstitü Sosyal, istatistiki veriler sunan araştırmalardan derleyerek hazırladığı “Verinin Dili” serisiyle, toplumsal gelişim ve değişim dinamiklerine ışık tutmaya devam ediyor. Bu seride, güncel ve çarpıcı veri setlerinin sunduğu ham verileri paylaşmakla kalmıyor, grafik ve tablolar eşliğinde veriyi analiz ediyor, anlamlandırıyor, toplumsal eğilimleri tartışıyoruz.

Dünyadan: Araştırma Gündemi

- İçerik, Özellikler ve Fonksiyonların Potansiyel Riskleri: Sosyal Medyanın Gençleri Nasıl Etkilediğine Dair Bilimsel Gerçekler
- Ruh Sağlığını ve Akademik Başarıyı Desteklemek: COVID-19 Pandemisinden Eğitimciler İçin Çıkarılacak Dersler
- Ergenlerin Sağlıklı Video İzleme Alışkanlıkları İçin APA Önerileri
- Aileler İçin Çocuklarının Okulda Öğrenmesine ve Başarıya Ulaşmasına Yardımcı Olacak 10 İlke
- İş-Aile Çatışması ve Çift Gelirli Ailelerde İkinci Çocuk Sahibi Olma Niyeti: Ebeveyn Tükenmişliğinin Etkisi ve Büyükanne-Büyükbaba Desteğinin Belirleyici Rolü
- Anne ve Babaların Helikopter Ebeveynlik Davranışlarının Genç Yetişkinlerin Öz Belirlenimi ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkileri

Okumak için tarayın

- **Çocuk Sahibi Olma Kararıyla İlgili Çatışmalarda Çiftlere Yardım Etmek İçin Anlatı Terapisinin Kullanımı**
- **Bekâr Annelerde Birikimli Stres: Potansiyel Risk Faktörlerinin İncelenmesi**
- **Finlandiya’da Ulusal Bir Araştırmadan Bulgular: Ortaokul Öğrencilerinde Dil Bilgisi Kavrayışı Okuduğunu Anlamada Belirleyici Oluyor**
- **Let Them All Talk: Eşit Katılımlı Sınıf Diyalogu İçin Bir Müdahale Programının Sonuçları**
- **Zevk İçin Okuma: Faydalar, Güçlükler ve Öneriler**
- **Öğrenme İçin En Verimli Öğretmen-Öğrenci Diyalog Türlerinin Analizi**
- **Anneliğe İlişkin Sosyal Normlar: İyi Bir Anne Nasıl Olunur?**
- **Madalyonun İki Yüzü: İş Özerkliği ile Çocuk Doğurma Arasındaki İlişki**
- **Boşanmanın Eğitim Seviyelerine Göre Yaygınlığı: Cinsiyet ve Bağlamın Rolü**

Eğitim ve toplum bilimleri alanında küresel düzeyde gerçekleşen bilimsel ilerlemeleri yakından takip etmek ve bu bilgileri Türkiye’deki eğitimciler ve araştırmacılarla paylaşmak amacıyla “Dünyadan Araştırma Gündemi” isimli bir bülten serisi yayımlıyoruz. Aylık olarak yayımlanan bülten, TÜBİTAK’ın Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT) tarafından desteklenen, alanında öncü dergilerin seçkin makalelerini derleyip özetleyerek sizlere sunuyor. Her sayıda öncelikle ilgili dergi tanıtılıyor, ardından dünya genelindeki eğitim bilimleri alanında yankı uyandıran, en çok okunan ve en çok atıf alan makalelere yer veriliyor. Bülten, Türkiye’deki öğretmenlerin, eğitim bilimcilerin ve akademik toplulukların uluslararası arenada ilgi çeken bilimsel gelişmelerden haberdar olmalarını sağlamakla kalmayıp bu bilgilerin eğitim politikaları ve uygulamaları üzerindeki etkilerini tartışma imkânı da sunuyor.

İki Nokta

Enstitü Sosyalin web sitesinde her hafta yayımlanan “İki Nokta” yazıları, yerel ve küresel sorunlara dair farklı perspektifler sunuyor. Alanında uzman yerli ve yabancı yazarların kaleme aldığı bu yazılar, eğitimden toplumsal değişime, uluslararası ilişkilerden teknolojinin etkilerine kadar geniş bir yelpazede güncel konuları ele alıyor.

Son dönemde yayımlanan yazılarda, eğitim müfredatı ve sömürgecilik, matematik eğitimindeki standartlar, Türkiye’deki lise eğitiminde revizyon ihtiyacı, yapay zekâ savaşlarına kadar pek çok güncel ve yapısal mesele değerlendirildi. Aynı zamanda, ebeveynlerin dijital çağdaki sorumlulukları, küresel rekabetin yeni cephesi olarak elektrikli araçlar, kalabalık yalnızlık gibi konular da ele alınarak, sosyal ve siyasi meselelere yönelik kapsamlı bir bakış açısı sunuldu.

Gündeme dair önemli tartışmaları kaçırmamak için İki Nokta yazılarımızı takip edin!

Okumak için tarayın

■ ■ Küresel Değişime Yerel Çözüm: Aile Enstitüsü - Selçuk Aydın

Dijitalleşme, bireyselleşme ve küresel dinamikler bağlamında aile yapısındaki dönüşümler ele alınarak, Türkiye’deki toplumsal değişimler ve aile politikalarına yönelik stratejik yaklaşımlar tartışılıyor.

■ ■ Modern Bir Paradoks Olarak: Kalabalık Yalnızlık - Mehmet Önder Karakaş

Modern toplumda bireylerin fiziksel olarak kalabalıklar içinde bulunmasına rağmen derin bir yalnızlık ve yabancılaşma yaşamasına neden olan dijitalleşme, bireyselleşme ve kapitalist düzenin etkileri ele alınıyor.

■ ■ Küresel Rekabetin Yeni Cephesi: Elektrikli Araçlar - Muhammed Ali Uçar

Çin elektrikli araç sektöründe liderliğe yükselirken, Almanya ve Avrupa’nın yüksek maliyetler, bürokrasi ve iş gücü eksikliği nedeniyle rekabet gücünü kaybetme riskiyle karşı karşıya olduğu tartışılıyor.

■ ■ Ebeveynlerin Dijital Çağda Sorumlulukları - Rumeysa Hafizoğlu

Dijitalleşmenin çocuklar, gençler ve yetişkinler üzerindeki etkileri ele alınarak, dijital bağımlılık, asosyalleşme, odaklanma problemleri ve ruh sağlığı üzerindeki olumsuz sonuçları ve bu sorunlara karşı alınabilecek önlemler tartışılıyor.

■ ■ **Yapay Zekâ Savaşları: Geleceğin Yapay Zekâsı Hangisi? - Erol Yücel**

Yapay zekâ modelleri arasındaki teknik, ekonomik ve politik rekabet, özellikle ABD ve Çin merkezli modeller üzerinden ele alınarak bu rekabetin küresel güç dengeleri üzerindeki etkileri tartışılıyor.

■ ■ **Kitap Değerlendirmesi: Bağlan - Sorunlu Akıllı Telefon Kullanımını Azaltma Rehberi - Banu Zehir**

Nomofobi ve sorunlu akıllı telefon kullanımı ele alınarak, bu soruna yönelik bireysel farkındalık, müdahale teknikleri ve çözüm önerilerini içeren bir kitap değerlendirme yapıyor.

■ ■ **Türk Millî Eğitiminde Piaget Çıkmazı - Sümeyra Uzun**

Piaget'nin bilişsel gelişim teorisinin Batı'da aldığı eleştirilere rağmen Türkiye'de neden sorgulanmadan benimsendiği ve bu durumun akademik gelişim ile öğretmen eğitimine etkileri tartışılıyor.

■ ■ **Eğitim Müfredatı ve Sömürgecilik - Volkan Levent Akgünlü**

Sömürgeciliğin tarihsel, kültürel ve eğitim üzerindeki etkileri ele alınarak, bu konunun eğitim müfredatında daha kapsamlı bir şekilde işlenmesi gerektiği dile getiriliyor.

■ ■ **Matematik Eğitiminde Standartlar Neden Önemli? - Zeynep Yıldız**

Matematik eğitiminde standartların belirlenmesi, içeriği ve süreçleriyle birlikte eğitim sürecine katkıları, Türkiye için önerilen uygulama ve farklılaştırılmış öğretim yaklaşımları ele alınıyor.

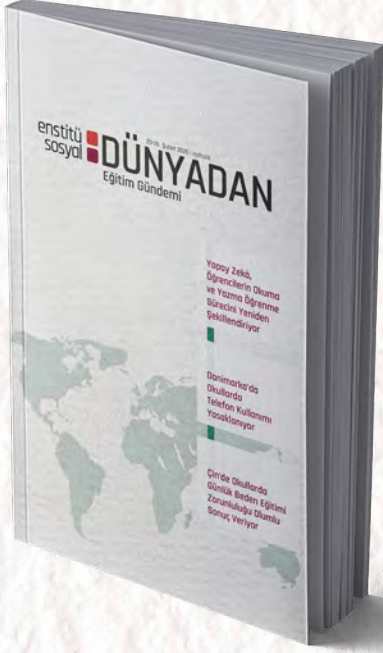
■ ■ **Türkiye'de Lise Eğitimi: "Esnek ve Sade" Bir Model Mümkün mü? - İpek Coşkun Armağan**

Türkiye'deki lise eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, mevcut sorunları, ders programlarında esneklik, genç girişimcilik desteği ve mesleki teknik eğitimin toplumsal algısını iyileştirmeye yönelik öneriler ele alınıyor.

■ ■ **Doğru ya da Yanlış'ın Ötesinde: Öğrenci Fikirlerine Nasıl Yaklaşmalıyız? - Sümeyra Doğan Coşkun**

Matematik eğitiminde öğretmenlerin öğrenci fikirlerini (doğru veya yanlış olsun) anlama, yorumlama ve bu süreci öğrenme fırsatına dönüştürmedeki kritik rolü ile öğretmen farkındalığının önemi tartışılıyor.

Dünyadan: Eğitim Gündemi

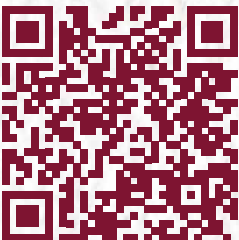

Eğitim Gündeminin Nabzını Tutuyoruz

Eğitim dünyasındaki gelişmeleri yakından takip etmek isteyenler için “Dünyadan Eğitim Gündemi” adlı yayınımla, her hafta küresel eğitim gündemini sizlere sunuyoruz.

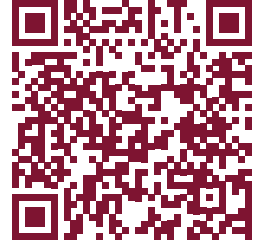
Bu yayınlı, dünyadaki eğitim politikaları, müfredat değişiklikleri, yapay zekâ ve dijital eğitim teknolojileri gibi konulara odaklanarak, eğitim alanındaki son gelişmeleri özetliyoruz. “Dünyadan Eğitim Gündemi” ile dünya çapında gerçekleşen yenilikleri ve tartışmaları yakından takip ederek, Türkiye’deki eğitimciler için ufuk açıcı bir kaynak olmayı hedefliyoruz.

Okumak için tarayın

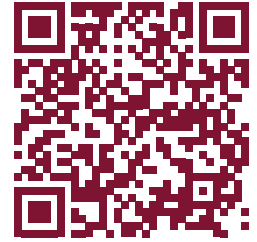

Enstitüyü İzleyin

Enstitü Kitaplığı

Bu serimizde Enstitü Sosyal Lisansüstü Çalışmalar Kütüphanesi'nden seçtiğimiz kitapları araştırmacılarımızla ele alarak analizini sunuyoruz.

Aile Akli: Halil İbrahim İzgi ile Medyada Aile Temsili Üzerine Konuştuk

Enstitümüzün yeni video serisi "Aile Akli", aile kavramının toplumda nasıl algılandığını ve temsil edildiğini derinlemesine tartışmak amacıyla izleyicileri farklı bakış açılarıyla buluşturuyor. Serinin ilk bölümünde, medyada aile temsili üzerine önemli soruları Halil İbrahim İzgi ile ele aldık.

Enstitüyü Dinleyin

podcast

Enstitü Sosyal Podcastleri, her hafta eğitim alanındaki güncel konular başta olmak üzere toplumsal, kültürel ve ekonomik gündemleri ele alıyor. Yeni araştırmalar, haberler, çözüm aranan sorunlar için derinlikli analizler ile tartışmaların yürütüldüğü Enstitü Sosyal Podcast kanalının sesine kulak verin!

podcast

2024 Yılı Dünyadan Eğitim Gündemi Değerlendirmesi

Ocak 3 · Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15 38:30 ...

podcast

Dijital Dünyanın Bilinmeyenleri

Şubat 24 · Enstitü Sosyal

+ Kaydet

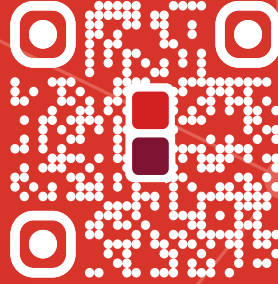
15 22:41 ...

SOSYAL MEDYADA BİZİ TAKİP EDİN

@enstitusosyal_

@EnstituSosyal

Enstitü Sosyal

@enstitusosyal_

Enstitü Sosyal

www.enstitusosyal.org

düşünceye ilham değişime yön